

Z życia uczelni

*Inauguracja
roku akademickiego 2022*

Konferencje i seminaria

*Rozmowy o dokonaniach
Polaków-emigrantów
w Klimkówce*

Nagrody i osiągnięcia

*Naukowcy z UR
absolwentami
PAPA SCIENCE STARTUP*

Varia

*Resovia Saltans
w Toskanii!*

Uniwersytet Rzeszowski
ur.edu.pl

Wszelkie prawa zastrzeżone.

ISSN 2719-4647

Skład: Wydawnictwo UR

Druk: Drukarnia UR

Adres Redakcji:

al. Rejtana 16c

35-959 Rzeszów

tel.: 17 872 10 26

gazetaur@ur.edu.pl

Redakcja

Maciej Ulita

Wioletta Wrona

Projekt okładki

Michał Świącicki

Projekt layoutu

Kamil Skrzypiec

Nakład: 150 szt.

Gazetę Uniwersytecką wydaje

Uniwersytet Rzeszowski za zgodą

Rektora. Autorzy tekstów

i współpracownicy nie otrzymują

honorariów za publikację.

Zastrzegamy sobie prawo skracania,

adiustacji tekstów i zmiany tytułów.

4 Ucho od dzbanka

Z życia uczelni

5 Z obrad Senatu

6 Inauguracja roku akademickiego 2022/2023

8 Przemówienie JM Rektora prof. dra hab. Sylwestra Czopka

13 Wykład Inauguracyjny Ministra Edukacji i Nauki prof. dra hab. Przemysława Czarnka pt. „Wolność słowa i wolność twórczości artystycznej w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”

19 Bardzo dobry wstępny wynik ewaluacji w UR

20 Milowy krok w kierunku Szpitala Uniwersyteckiego

22 365 000 zł z budżetu województwa podkarpackiego dla UR

23 Uroczystość wręczenia dyplomów ukończenia studiów wyższych absolwentom kierunku lekarskiego

Nominacje

25 Habilitacja w Instytucie Muzyki

26 Habilitacja w Instytucie Nauk o Polityce

Do poczytania

27 Uwolnij swój potencjał, pokaż swoje drugie ja

28 Nowości wydawnicze

Konferencje i seminaria

29 Rozmowy o dokonaniach Polaków-emigrantów w Klimkówce

31 Interdyscyplinarne Seminarium Naukowe Moda i Trendy 2022

34 Współpraca polsko-ukraińska w ramach projektu „Cztery elementy natury - harmonia w życiu codziennym”

Nagrody i osiągnięcia

35 Stypendia MEiN dla wybitnych młodych naukowców w 2022 r.

36 Dr hab. T. Zbyrad, prof. UR w Radzie Centrum Badania Opinii Społecznej

37 Pierwsze miejsce pracownika ISP UR – mgra K. Skrzypca

39 Grant naukowy w ramach konkursu MINIATURA dla dra T. Wójcika

40 Grant NPRH w Instytucie Polonistyki i Dziennikarstwa

40 Nauka dla Społeczeństwa dla Kolegium Nauk Humanistycznych UR

41 Społeczna Odpowiedzialność Nauki dla Kolegium Nauk Humanistycznych

41 Doskonała Nauka dla Kolegium Nauk Humanistycznych

42 Feniks 2022. Wyróżnienie dla Wydawnictwa UR

43 Naukowcy z UR absolwentami PAPA SCIENCE STARTUP

Wydarzenia

44 Wydawnictwo UR na Targach Książki w Warszawie

Varia

45 „Resovia Saltans” w Toskanii!

Pro memoria

47 Henryk Kurczab (1930–2022)

Studencki uniwersytet

48 Wakacje z BON UR

50 Studenci ratownictwa medycznego w Bieszczadach

Na sportowo

52 Memoriał im. E. Sądeckiego w Windsurfingu „Edi Cup” oraz Festiwal Sportów Wodnych AZS

54 Najwyższe podium dla doktorantki Uniwersytetu Rzeszowskiego

Ucho od dzbanka

Maciej Ulita

W poszukiwaniu sensu zapuszczamy się na dalekie manowce intelektu. Dzięki wierze w niezawodność racjonalnego poznania przymykamy oczy, żeby nie raziły nas refleksy naszej (domniemanej) wielkości. Jak można się spodziewać, domniemanie leży w innych rewirach niż prawda, której jako światli ludzie powinniśmy pożądać. Nie przeszkadza nam to zupełnie zbaczać z oczywistej ścieżki i meandrować pomiędzy mniejszymi i większymi korzyściami. Nie przeszkadza nam również zgubienie z oczu właściwego (prawdziwego) celu.

Nie widzimy również (mniej lub bardziej świadomie), że pożądlivość nas nie opuszcza niezależnie od obranego kierunku, bo każdy z nich obierany jest pod sztandarem ideałów związanych z uniwersyteckością – bliską każdemu z naszych serc.

Nieuchronnie docieramy do pomieszania pojęć, wiary i rozumu i oglądamy serce przez mędrca szkiełko i oko. Dokonujemy wyborów pseudoracjonalnych powodowani zindywidualizowanym zestawem przekonań. Utwierdzani w nich jesteśmy przez mantrę status quo i szczerą niechęć do zmian, bo skoro dzban wodę nosi...

Nie widzimy pękniętego uszka, a nawet jeśli, to przecież będzie nowy. A jak nie będzie nowego, to

się poklei... Można mieć wrażenie, że jakoś z rozpędu zaakceptowaliśmy bylejakość – stabilną, ale nijaką. I tak mocno walczyliśmy o naszą małą stabilizację, że nie korzystamy z szans. Mało rzeczy jest tak frustrujących jak przekonanie o tym, że nie robiąc nic – niczego się nie zepsuje. Że nie wystawiając głowy powyżej usankcjonowanego przez kapłanów niezmienności poziomu, nie narazimy się na... w zasadzie nie wiadomo na co, ale lepiej nie ryzykować.

Co jeszcze bardziej irytujące – nie przeszkadza nam to narzekać, jęczeć i marudzić. Zgłaszać zastrzeżenia i uwagi. Kontemplować decyzje i chęci innych, bo przecież praca w Uniwersytecie uprawnia do tego... Chciałoby się aż bardzo nieuniwersytecko i zupełnie nieakademicko skomentować tę pokrętność rozumowania, ale...

Kto rozumie, po co tu jest i jak działa świat – tego nie potrzebuje, kto nie rozumie i nie wie – nie ma na to chęci... Ciekawe tylko, co poczną zacni „statusquoiści” jak ucho się urwie, dzbanek potłucze i nie będzie w czym wody nosić...

Ale póki co – VIVAT ACADEMIA!

Z obrad Senatu

Justyna Zięba

Ostatnie przed wakacjami posiedzenie Senatu zwołane zostało na dzień **30 czerwca**.

W porządku obrad znalazły się m.in.: ocena działalności Uczelni za rok akademicki 2021/2022, zaopiniowanie kandydatury na dyrektora Uniwersyteckiego Centrum Transferu Technologii, ustalenie programów studiów czy podjęcie uchwały w sprawie warunków, trybu oraz terminów rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji w roku akademickim 2023/2024.

W pierwszym punkcie Senat, po wysłuchaniu rocznego sprawozdania przedstawionego przez JM Rektora, zatwierdził go oraz pozytywnie ocenił działania władz Uczelni.

W drugim punkcie Senat pozytywnie zaopiniował kandydaturę mgra Bartośza Jada na dyrektora Uniwersyteckiego Centrum Transferu Technologii.

Kolejny punkt porządku obrad dotyczył ustalenia terminów posiedzeń Senatu UR we wrześniu roku akademickiego 2021/2022 oraz w roku akademickim 2022/2023.

W bloku spraw dydaktycznych podjęto uchwały w sprawie ustalenia programu studiów dla kierunku *studia miejskie*, studia drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim, zmian w programie studiów na kierunku *finanse i rachunkowość*, studia pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim, a także ustalenia programów studiów w Uniwersytecie Rzeszowskim dla 45 innych kierunków.

Podczas posiedzenia przyjęta została uchwała w sprawie warunków, trybu oraz terminów rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji dla poszczególnych kierunków studiów pierwszego stopnia, drugiego stopnia i jednolitych studiów magisterskich w roku akademickim 2023/2024 oraz uchwała w sprawie zasad przyjmowania na I rok studiów laureatów oraz finalistów olimpiad stopnia centralnego na lata akademickie 2023/2024, 2024/2025, 2025/2026, 2026/2027.

Przyjęto również uchwały w sprawie ustalenia programu studiów podyplomowych *compliance w organizacji* oraz studiów podyplomowych *zarządzanie – studia menedżerskie*.

W ostatnim punkcie porządku obrad Senat zdecydował o czasowym zawieszeniu obniżek pensum dla nauczycieli akademickich.

Pierwsze po okresie wakacyjnym posiedzenie Senatu zwołane zostało na dzień **29 września**.

Posiedzenie rozpoczęło się od bardzo miłego akcentu wręczenia dyplomów i listów gratulacyjnych związanych z otrzymaniem *stypendium dla wybitnych młodych naukowców*. Decyzją Ministra Edukacji i Nauki stypendium otrzymały:

1) dr hab. inż. Natalia Matłok, prof. UR z Instytutu Nauk Rolniczych, Ochrony i Kształtowania Środowiska w Kolegium Nauk Przyrodniczych, oraz
2) Magdalena Maria Franczak ze Szkoły Doktorskiej.

W pierwszym punkcie Senat przyjął zmiany w *Regulaminie przeprowadzania czynności w postępowaniach w sprawie nadania stopnia doktora oraz stopnia doktora habilitowanego prowadzonych na Uniwersytecie Rzeszowskim*. W dwóch kolejnych punktach Senat uchwalił zmodyfikowany *Regulamin wynagradzania pracowników Uniwersytetu Rzeszowskiego* oraz zatwierdził zmiany wprowadzone do *Regulaminu pracy Uniwersytetu Rzeszowskiego*.

Czwarty punkt porządku obrad dotyczył uzupełnienia składu osobowego Komisji ds. Kształcenia wynikającego ze złożenia przez jednego z jej członków pisemnej rezygnacji.

W ostatnim punkcie Senat podjął uchwałę w sprawie ustalenia programu studiów podyplomowych *historia i teraźniejszość*.

Inauguracja roku akademickiego 2022/2023

1 października 2022 r. w Uniwersytecie Rzeszowskim zainaugurowaliśmy nowy rok akademicki 2022/2023. Najważniejsze w tradycji akademickiej święto rozpoczęliśmy wprowadzaniem sztandaru i wysłuchaniem hymnu.

Jego Magnificencja prof. dr hab. Sylwester Czopek, rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego, przywitał zgromadzonych gości.

W swoim przemówieniu JM Rektor podkreślił, że w trakcie tej uroczystości szczególnie powinniśmy pamiętać o tym, czego dokonaliśmy w poprzednim roku akademickim i wskazać cele, jakie są dopiero przed nami: „Moim marzeniem jest, aby nasz Uniwersytet ciągle potwierdzał tezę Karla Jaspersa: »Istnieje duch poszczególnych uniwersytetów, genius loci, dla którego tłem jest dziejowa atmosfera, ale który wciąż musi być żywy i wciąż na nowo odtwarzany«. Chciałbym w bieżącym roku akademickim dołączyć do Europejskiego Stowarzyszenia Uniwersytetów (EUA – European University Association) oraz projektu »Uniwersytety Europejskie«. To bardzo ważne aspekty umiędzynarodowienia naszej Uczelni i jej większej rozpoznawalności”.

Rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego zwrócił się również do studentów,

którzy dopiero rozpoczynają swoją uniwersytecką przygodę: „Zostaniecie dziś przyjęci w poczet studentów Uniwersytetu Rzeszowskiego. Dziękuję Wam za zaufanie i decyzje o wyborze naszej Uczelni [...] korzystajcie ze wszystkich możliwości, jakie otwierają się przed Wami – koła naukowe i organizacje studenckie, Akademicki Związek Sportowy, Chór Akademicki, Zespół »Resovia Saltans« i inne. Szkoła średnia przygotowała was do dorosłości. Uniwersytet powi-

nien ukształtował Was jako przyszłą elitę Rzeczypospolitej – dla nas, nauczycieli akademickich, to wielka odpowiedzialność, a dla Was to obowiązek i jednocześnie szansa. Życzę Wam drodzy studenci wielu osiągnięć i satysfakcji z obecności w naszym, wspólnym już Uniwersytecie”. Prof. Elżbieta Rokosz, prorektor ds. studenckich i kształcenia poprowadziła ceremonię immatrykulacji. Uroczystość wprowadziła do grona akademickiej społeczności studen-

tów pierwszego roku. Przedstawiciele poszczególnych kolegiów, studenci I roku złożyli ślubowanie i otrzymali listy gratulacyjne, tym samym dołączając do społeczności Uniwersytetu Rzeszowskiego. Integralną częścią uroczystego rozpoczęcia roku akademickiego jest wręczenie nagród Rektora, wyróżnień uniwersyteckich oraz odznaczeń państwowych i resortowych.

fot. M. Świąćicki

Przemówienie JM Rektora prof. dra hab. Sylwestra Czopka

Wysoki Senacie,
Zaproszeni Goście,
Cała wspólnota akademicka Uniwersy-
tetu Rzeszowskiego!

Inaugurujemy dziś 22 rok akade-
micki w naszej Uczelni. Uroczystość
ta, będąca najważniejszym w trady-
cji akademickiej świętem, jest zawsze
powodem do dumy i radości, co pod-
kreślamy śpiewając hymniczną pieśń
Gaudeamus igitur. W tak ważnym dniu
powinniśmy jednak pamiętać o tym,
czego dokonaliśmy w poprzednim
roku, a także wskazać cele, jakie są
dopiero przed nami.

Rok akademicki 2021/2022 był
wyjątkowo trudny ze względu
na niesprzyjające okoliczności
zewnętrzne – trwającą pandemię, roz-
poczętą 24 lutego wojnę w Ukrainie
oraz trudności związane z kryzysem
cenowym energii i galopującą infla-
cją. Zagrożenia te są ciągle aktualne,
a niektóre z nich wręcz eskalują. Uni-
wersytet w swym funkcjonowaniu
musiał uwzględnić te czynniki. O ile
ten pierwszy nie był nowy, bo sytu-

acji pandemicznej doświadczaliśmy
już po raz drugi, o tyle kwestia agresji
Rosji na Ukrainę, która uruchomiła falę
migracyjną ludności ukraińskiej, była
niespodziewana. Pomoc uchodźcom,
wśród których były osoby związane
ze środowiskiem akademickim, była
oczywista. W tym zakresie zrobiliśmy
tyle, ile można było – mowa tu o przy-
gotowanych nowych miejscach pracy
i studiowania, pomocy materialnej
studentom, a także przybywającym
uchodźcom. Społeczność akademicka
naszej Uczelni włączyła się bardzo
aktywnie w pomoc potrzebującym.
Została zorganizowana zbiórka darów
i czynna pomoc materialna ze strony
pracowników, a także inne działania
(np. pozyskiwanie sponsorów) podej-
mowane na zasadzie wolontariatu, co
dotyczy także (a może przede wszyst-
kim) studentów. Odbył się też koncert
charytatywny połączony z aukcją dzieł
sztuki „(S)pokój dla Ukrainy”. Realizu-
jemy programy pomocowe NAWA, np.
„Solidarni z Ukrainą”. Wielkie znacze-
nie (na nieco innej płaszczyźnie) miało
nadanie godności *doctora honoris*

causa dr. Jurijowi Andruchowyczowi – wybitnemu pisarzowi i eseiście z Iwano-Frankowska. Za wszystkie działania pomocowe, modlitwy i mentalne, symboliczne wsparcie, wynikające z ducha sąsiedzkiej i głęboko humanitarnej postawy, bardzo dziękuję całej społeczności naszej Uczelni.

Wbrew wielu przeciwnościom potrafilismy jednak osiągnąć znaczące sukcesy. Przede wszystkim mam tu na uwadze długo wyczekiwane wyniki ewaluacji dyscyplin naukowych. W jej wyniku uzyskaliśmy 6 kategorii A, 15 kategorii B+ i jedną B. Istnieje jeszcze szansa poprawy tego wyniku w ramach procedury odwoławczej, na co bardzo liczymy, bowiem wartości referencyjne dla kategorii A nasze instytuty przekroczyły aż w 14 przypadkach. Już dzisiaj jednak możemy powiedzieć, że 21 dyscyplin obecnych w Uniwersytecie posiada pełnię praw akademickich. To dowód, że znajdujemy się na linii wznoszącej ku wyższemu poziomowi naukowemu.

Jako znaczący sukces trzeba wymienić przyznanie przez Komisję Europejską (11 maja 2022) Uniwersytetowi Rzeszowskiemu prestiżowego logo „**HR Excellence in Research**”. To wyróżnienie zobowiązuje nas do wypełnienia

szeregu kryteriów, które decydowały o jego przyznaniu, a słowem kluczowym jest dla nich doskonałość naukowa, która dotyczy także systemowych rozwiązań organizacyjnych i zarządzania. W roku akademickim 2021/2022 wzrosła znacząco aktywność grantowa, zarówno co do liczby otrzymanych grantów, jak i ich wartości. Mowa tu zarówno o prestiżowych grantach Narodowego Centrum Nauki, jak i projektach branżowych (Agencja Badań Medycznych, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji

Rolnictwa, Narodowy Instytut Dziedzictwa), regionalnych (Podkarpackie Centrum Innowacji) czy resortowych (projekty uzyskane w drodze konkursów z Ministerstwa Edukacji i Nauki, np. „Społeczna odpowiedzialność nauki”, „Nauka dla społeczeństwa” i „Studentkie koła tworzą innowacje”). Łączna kwota zdobytych środków projektowych to **30 731 550 zł**. Jest ona rekordowa w historii Uniwersytetu.

W roku akademickim 2021/2022 wiele działo się również w dydaktyce. Realizowaliśmy aż 6 projektów dydaktycznych (m.in. „Mistrzowie dydaktyki”, „Kompleksowy program rozwoju Uniwersytetu Rzeszowskiego”, „Droga do wysokiej jakości kształcenia”, „Przyjazny nURt”). Łączna kwota na wieloletnią realizację to **21 447 901 zł**. Trzeba mieć nadzieję, że tak duże środki rzeczywiście zaowocują jeszcze wyższym poziomem kształcenia na wszystkich kierunkach studiów. Akredytacji poddano 9 kierunków studiów. Przyznane przez Polską Komisję Akredytacyjną oceny, w tym także na okres 6 lat, potwierdzają wysoką jakość kształcenia.

W rekrutacji na rok akademicki 2022/2023 zarejestrowało się **16 338** kandydatów, z tej liczby przyjęto na studia 5852 osoby. Zdecydowanym rekordzistą w rekrutacji od lat jest kierunek lekarski, na którym odnotowano 22 osoby na jedno miejsce, druga

w kolejności to anglistyka z 9 osobami. Ogólna liczba studentów naszego Uniwersytetu wynosi dziś **16 289** osób, co oznacza niewielki spadek w relacji do roku poprzedniego. Będą oni studiowali na 61 kierunkach, w tym 3 nowych. Są to: logopedia z nauczaniem języka polskiego jako obcego, stosunki międzynarodowe i analityka medyczna. Na te kierunki przyjęto 141 osób. Szkoła doktorska powiększyła się o 29 doktorantów wybranych spośród 78 kandydujących (w tym 15% z zagranicy). Z radością należy podsumować działania inwestycyjne. Zakończono budowę i udostępniono do użytkowania 3 ważne obiekty: Uniwersyteckie Centrum Lekkoatletyczne (inwesty-

cja o łącznej wartości 51 618 180 zł + 6 620 000 zł na doposażenie sprzętowe); rozbudowa rektoratu wraz z salą senacką i aulami (koszt inwestycji 18 649 291 zł); Centrum Badań Klinicznych i Przedklinicznych w Weryni (5 415 230 zł na aparaturę i doposażenie). Do tego należy dodać przebudowę i remonty akademików oraz substancji dydaktycznej, w tym pod kątem studentów z niepełnosprawnościami. Ogólna kwota wszystkich wymienionych tu wieloletnich inwestycji i remontów (w tym nadal realizowanych) opiewa aż na ponad **97 mln zł**. Ciągłe czekamy na możliwość zrealizowania naszych szandarowych, wieloletnich i jakże niezbędnych pro-

jektów – budowy szpitala uniwersyteckiego oraz kampusu nauk społecznych. Szanowni Państwo!

W kolejnej części inauguracyjnego wystąpienia chciałbym przedstawić kilka okolicznościowych, ogólnych refleksji, które wynikają z aktualnej sytuacji wielu nie tylko polskich uczelni. Wszystkie one, a może nawet cały świat akademicki, są przywiązane do przynależnej im autonomii, ale czy rzeczywiście dobrze ją rozumieją? Bliźniaczą siostrą autonomii jest wolność, o której jeszcze dziś usłyszymy. O ile ta pierwsza odnosi się zazwyczaj do całej uczelni lub jej części, o tyle druga przypisana jest bardziej do działań indywidualnych. Trzeba jednak pamiętać, że matką wolności i autonomii jest odpowiedzialność. To może nieco zapomniane dziś pojęcie, ale bez niego łatwo o niezrozumienie, lekceważenie czy nawet wypaczenie interesujących nas tu dwóch filarów uniwersyteckiej nauki, dydaktyki i wychowania. Można zadać pytanie, dlaczego o tym mówię, przecież wszyscy o tym wiemy? Tak wiemy, a raczej powinniśmy wiedzieć i zawsze o tym pamiętać. Czy naukowiec zmierzający do tak bardzo oczekiwanego przez siebie sukcesu (w dobie coraz większej, wszechogarniającej naukę polską punktozy) zawsze pamięta, że plagiat wraz autoplagiatem to najwyższy wyraz nierzetelności badawczej; czy wymuszanie lub choćby oczekiwanie dopisywania swego nazwiska do grona autorów publikacji licuje z etyką akademicką; czy warto inwestować w tzw. publikacje drapieżne, które w swej istocie są fałszywym rozumieniem jakości nauki? Czy dydaktyk zawsze przekazuje aktualne osiągnięcia w rozwiązywaniu problemów naukowych i pytań dziś nurtujących młodych ludzi? Czy wykorzystuje przy tym odpowiednie do tego metody przekazywania wiedzy, a przy tym czy stara się, aby jego wysiłek dydaktyczny zmierzał także do kształtowania młodego pokolenia przyszłej polskiej inteligencji, która rozumie współczesny świat, będąc jednocze-

śnie strażnikiem zbiorowej narodowej pamięci? Jeśli tak nie jest, to czy można go nazwać odpowiedzialnym?

Akademickość zawsze bazowała na wzajemnym zaufaniu. Dziś jednak wydaje się bardziej opierać na niedowierzaniu, ustawicznym sprawdzaniu, kontrolowaniu i audycie, powstawaniu licznych zespołów i komisji strzegących wartości, które jeszcze do niedawna były w świecie akademickim oczywiste. Tak ważny niegdyś autorytet jest już jedynie archaicznym sformułowaniem. Wystarczy sięgnąć do dzieł klasyków w każdej dyscyplinie naukowej (prawdziwych mistrzów w starym stylu) – nie znajdziemy tam recenzentów ani komitetów redakcyjnych, bo to, co napisał ówczesny profesor, było gwarantem jakości, która wynikała właśnie z jego głębokiej odpowiedzialności, bo tak właśnie rozumiał swoją misję. Dziś – kiedy doprowadziliśmy do zdeprecjonowania tytułu profesorskiego, tak już być nie może, nad czym można tylko ubolewać.

Bardzo łatwo jako świat akademicki przyjęliśmy te zasady, a nawet je coraz bardziej rozbudowujemy. Nie mówię tego, aby gloryfikować przeszłość (co może dla archeologa byłoby łatwiejsze!), ale aby zwrócić uwagę na potrzeby sensownych zmian. W 2019 roku dokonaliśmy w naszym Uniwersytecie istotnej zmiany organizacyjnej, przechodząc na system instytutowo-kolegialny w miejsce wydziałowego. Celem było podniesienie jakości badań naukowych i lepsze przygotowanie do parametryzacji. Jej wyniki już znamy i możemy być z nich bardzo zadowoleni, ale czy pamiętamy, ile było niedowierzania i nieufności... Wiem także, że wówczas byli i tacy, którzy głosowali za zmianami, ale się z nich nie cieszyli. Ówczesną korektę organizacji Uczelni zaproponowałem w duchu najwyższej odpowiedzialności za nasz Uniwersytet, korzystając właśnie z przynależnej nam autonomii. Na Uniwersytet trzeba patrzeć kompleksowo, wszak jest to Alma Mater. Nie wolno jej zawłaszczać tylko dla siebie, dla swoich, nawet naj-

bardziej szczytnych celów. To właśnie jest najwyższa skala odpowiedzialności za całą wspólnotę. Jest to także szczególnie ważne w obecnej, bardzo trudnej i nieprzewidywalnej sytuacji zewnętrznej, która nie sprzyja spokojnemu wypełnianiu misji Uczelni, ale może ją uniemożliwić. Bardzo się obawiamy. Tylko zrozumienie i działanie wspólnotowe pozwoli nam na pokonanie wszystkich raf, jakie możemy spotkać na swej drodze, zapewniając ciągle marsz ku doskonałości. Pamiętajmy, że ekstremalne sytuacje wyzwalają na ogół skrajne postawy – nadzwyczajny heroizm, zaangażowanie i jedność działania oraz zupełnie odmienną z niezrozumiałymi pokładami iner-

cji, partykularyzmów, a nawet negacji. W historii Polski aż nadto takich przykładów. Pamiętajmy o tym nie tylko w murach uniwersyteckich.

Jakie mamy plany na inaugurowany dziś nowy rok akademicki? Najprostszą i oczywistą odpowiedź jest taka, że ambitne, kontynuujące politykę rozwoju naukowego i dydaktycznego Uczelni. W pierwszym zakresie musimy dołożyć wszelkich starań, aby w kolejnej ewaluacji dyscyplin naukowych co najmniej zachować obecny stan posiadania kategorii A i B+. Konieczne są także wysiłki w kierunku większej komercjalizacji wyników działalności naukowej. W drugim powinniśmy powalczyć o jeszcze wyższą jakość dydaktyki i pod-

dać (a zapewne będzie to wkrótce możliwe po wypracowaniu szczegółowych zasad) uczelnię ocenie kompleksowej dokonywanej przez Polską Komisję Akredytacyjną. Wielkie w tym zadanie kół naukowych, które powinny wdrażać najzdolniejszych i najpilniejszych studentów do pracy naukowej w tworzonych zespołach badawczych. Bardzo ważne są tu autorytety – pamiętajmy, że „najrozumiej wychowuje ten, kto stara się być przykładem” (A. Einstein). Moim marzeniem jest, aby nasz Uniwersytet ciągle potwierdzał tezę Karla Jaspersa: „Istnieje duch poszczególnych uniwersytetów, *genius loci*, dla którego tłem jest dziejowa atmosfera, ale który wciąż musi być żywy i wciąż na nowo

odtworzony”. Chciałbym w bieżącym roku akademickim dołączyć do Europejskiego Stowarzyszenia Uniwersytetów (EUA – European University Association) oraz projektu „Uniwersytety Europejskie”. To bardzo ważne aspekty umiędzynarodowienia naszej Uczelni i jej większej rozpoznawalności.

Drodzy studenci!

Zostaniecie dziś przyjęci w poczet studentów Uniwersytetu Rzeszowskiego. Dziękuję Wam za zaufanie i decyzje o wyborze naszej Uczelni. Mam do was trzy prośby:

a) bądźcie odpowiedzialni, kreatywni i zaangażowani w to, co jest celem Waszej obecności w Uniwersytecie – zdobycie jak najszerzej i najnowszej

wiedzy, zakażenie się bakcyłem badawczym oraz dobrym przygotowaniem do wybranego zawodu. Utrzymajcie wysoką pozycję w rankingu stypendialnym (w roku 2021/2022 nasi studenci uzyskali rekordową liczbę stypendiów Ministra Edukacji i Nauki, bo aż 17!) ; b) bądźcie wymagający – w stosunku do siebie, ale też do waszych wykładowców – studiowanie nie powinno polegać tylko na czytaniu podręczników, a już na pewno nie informacji internetowych, ale powinno być rozmową i zadawaniem pytań. Tylko wtedy dacie szansę wykładowcom, aby przekazali wam jak najwięcej wiedzy.

c) korzystajcie ze wszystkich możliwości, jakie otwierają się przed Wami – koła naukowe i organizacje studenckie, Akademicki Związek Sportowy, Chór Akademicki, Zespół „Resovia Saltans” i inne. Szkoła średnia przygotowała was do dorosłości. Uniwersytet powinien kształtować Was jako przyszłą elitę Rzeczypospolitej – dla nas, nauczycieli akademickich, to wielka odpowiedzialność, a dla Was to obowiązek i jednocześnie szansa.

Życzę Wam drodzy studenci wielu osiągnięć i satysfakcji z obecności w naszym, wspólnym już Uniwersytecie. Szanowni Państwo!

Z całego serca dziękuję całej społeczności naszego Uniwersytetu za zaangażowanie tak niezbędne w owocnej działalności w zamkniętym już i trudnym roku akademickim 2021/2022. Ośmielam się prosić o podobną, a może nawet większą aktywność w roku 2022/2023, który będzie zapewne bardziej wymagający. Niech ten trudny, nieprzewidywalny w swych skutkach czas, pozostanie tylko w naszych pesymistycznych projekcjach. Musimy dołożyć wszelkich starań, aby mimo przeciwności okazał się on kolejnym, dobrym rokiem dla Uniwersytetu Rzeszowskiego, czego życzę całej wspólnotie akademickiej! Vivat Academia, Vivant Professores!

Wykład inauguracyjny prof. dra hab. Przemysław Czarnka

Magnificencjo Panie Rektorze,
Wysoki Senacie
Uniwersytetu Rzeszowskiego,
Czcigodny Księżu Biskupie,
wszyscy Szanowni Państwo różnych
stopni, różnych funkcji – od urzędów
państwowych na czele z Panią Woje-
wodą po urzędy samorządowe z Panią
Prezydent, z Panem Wójtem.
Wszyscy Szanowni Państwo Profesoro-
wie tego Uniwersytetu,
Szanowni Studenci
Tytuł wykładu, który został mi powie-
rzony przez Pana Rektora, wydaje się
dzisiaj szczególnie ważny w dobie
kłamstwa, które się rozlewa po świe-
cie. Kłamstwo to przechodzi rów-
nież przez Polskę, rujnuje też życie
demokratycznych krajów europej-
skich i światowych. Nie możemy się
na nie godzić. Dyskusje na temat
wolności słowa i jej granic, ale też jej
blokad; dyskusja na temat wolności
twórczości artystycznej – twórczości,
a nie destrukcji – jest dziś niezmi-
ernie istotna, ale do niej przejdę za
chwilę, w nawiązaniu również do rze-
czy, które tutaj już padły.
Chcę najpierw podziękować Panu
Rektorowi za zaproszenie i za powie-
rzenie tego wykładu, ale też za
przemówienie wstępne, które spowo-

dowało, że muszę trochę zmodyfikować swoją wypowiedź, bo Pan Rektor wiele rzeczy już w nim ujął. Proszę Państwa, nie ma wolności bez odpowiedzialności, nie ma wolności na żadnej płaszczyźnie życia człowieka i życia wspólnoty bez odpowiedzialności, tak jak nie ma prawa, które nie byłoby skorelowane z obowiązkiem, i to Pan Rektor świetnie wyakcentował w swoim przemówieniu. Zapominamy mówić o odpowiedzialności, zapominamy mówić o obowiązkach, skupiamy się na wolności i na prawach. Wolność bez odpowiedzialności jest prostą drogą do zniewolenia. To zniewolenie widzimy w wielu miejscach. Wolność słowa, która miałaby polegać na prawie do kłamania, manipulowania, to żadna wolność, to zarzewie konfliktów, które dziś obserwujemy i które tak strasznie dają się we znaki nam wszystkim, również tym, którzy prowadzą uczelnie i troszczą się o ich byt. Dlatego bardzo dziękuję Panu Rektorowi za to słowo

wstępne i dziękuję za podkreślenie różnych aspektów działania uczelni. Potwierdzam, wyniki ewaluacji Uniwersytetu Rzeszowskiego są znakomite i tutaj Państwu należą się moje brawa za świetne osiągnięcia naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego. To tylko potwierdza, że nauka na najwyższym poziomie jest możliwa nie tylko w centrach wielkich miast, Warszawy, Krakowa czy innych, ale również w ośrodkach, które nie są położone w ścisłym centrum Polski, m.in. na wschodzie Polski: w Rzeszowie, Lublinie, ale również na zachodzie: w Zielonej Górze czy w Szczecinie. Nauka wszędzie może być uprawiana na bardzo wysokim poziomie, Uniwersytet Rzeszowski to udowodnił. Co do tej kategorii B, Panie Rektorze, to ja wiem, że Pan Rektor bez dokumentu nie chce o tym mówić, ale przecież Pan Rektor wie, bo Panu Rektorowi o tym mówiłem, że przeglądałem odwołanie i uzasadnienie i uważam, że to

jest głębokie nieporozumienie, jedno z wielu nieporozumień wokół drugiego i trzeciego kryterium ewaluacji. Dlatego mogę Państwu powiedzieć, że jak tylko przyjdzie opinia Komisji Ewaluacji Nauki, to obecny tu Minister Edukacji i Nauki przychyli się do odwołania uczelni, będzie to kategoria B+, prosta rzecz. Mogę to powiedzieć, bo ja podejmuję decyzję i czytałem to uzasadnienie, tak, zmienimy oceny ewaluacyjne, dlatego że szczególnie obiektywne jest pierwsze kryterium. Zmieniamy również, po raz kolejny, na początku przyszłego roku listę czasopism i wydawnictw punktowanych. Ta punktacja będzie zdecydowanie bardziej sprawiedliwa i transparentna.

Po co jest Uniwersytet Rzeszowski? Tak jak, po co jest Uniwersytet Zielonogórski albo po co jest Katolicki Uniwersytet Lubelski czy Uniwersytet Szczeciński? Po to, żeby naukowcy tutaj pracujący mogli podejmować badania naukowe w różnych obsza-

rach, a następnie chwalić się światu – bo za to też im płacimy – bez żadnych przeszkód wynikami swoich badań naukowych, a nie liczyć i przeliczać, kombinować liczby N, liczby takie, inne, oceny ekspertów, uzależnienia. To jest gorsze, proszę Państwa, niż ocena skoków narciarskich, jeszcze w konkursie drużynowym, a tym się zajmowały uczelnie przez ostatnie lata w wyniku absurdalnej ewaluacji, którą jej zaserwowano przed laty. To zmieniamy, będziemy to utransparentniać. Liczyć się będzie obiektywny czynnik, czyli publikacje. Publikacje, a zatem ogłaszanie światu wyników badań naukowych. To jest to coś, co będzie najważniejsze w ewaluacji nowego okresu rozliczeniowego polskich uczelni.

Rozpoczynamy rok akademicki 1 października 2022 roku. Gdyby trzy, cztery lata temu ktoś nam powiedział, że doświadczymy okresu, w którym nie będzie nas na uczelniach przez długi czas, że tutaj, w Uniwersytecie Rzeszowskim wiatr będzie hulał na korytarzach, bo wszyscy będziemy siedzieli w domach z konieczności, nie uwierzylibyśmy. I gdyby ktoś nam powiedział, że rozpoczynamy rok akademicki 2022/23 w czasie, kiedy dosłownie kilkadziesiąt kilometrów stąd toczy się wojna regularna, taką jaką widzieliśmy na kartach historii – niektórzy osobiście przed kilkudziesięciu laty – w tej części Europy, to uznalibyśmy to za niemożliwe. Kiedy dziś rozmawiam z Panią Wojewodą na temat zadań, które wykonują wojewodowie – a ja byłem wojewodą 4 lata w lubelskim – stwierdzam, że stoją w obliczu czegoś zupełnie innego niż to, co robiliśmy jeszcze w poprzedniej kadencji. Liczba nieszczęść, problemów, kłopotów, kryzysów, które są dzisiaj do rozwiązania, może przytłaczać.

Rozpoczynamy nowy rok akademicki 2022/23 w czasie, który jest niezwykle trudny, i trudny do przewidzenia również w najbliższych miesiącach. To są

fakty. My tutaj w Rzeszowie, w Lublinie na wschodzie Polski rozumiemy to, wydaje mi się, jeszcze lepiej niż ci, którzy mieszkają w centrum bądź na zachodzie Polski, jeszcze lepiej niż społeczności Czech, Austrii, Włoch czy Niemiec, bo my to słyszymy, my to widzimy na własne oczy. I my wiemy, że z tym szaleńcem wyhodowanym przez Europę Zachodnią, bo przecież ktoś mu pozwolił na rozwinięcie skrzydeł, nie ma żartów. Dlatego trzeba podejmować działania zmierzające do tego, żeby się mu przeciwstawić, pomóc Ukraincom i powstrzymać konflikt, który naprawdę wcale się nie zamyka. Spójrzmy choćby na wydarzenia ostatnich dni. Wczoraj aneksja, pseudoaneksja Ukrainy, szaleńcze wypowiedzi na Placu Czerwonym, szaleńcze kłamstwa w Radzie Bezpieczeństwa ONZ, oparte zresztą na skrajnie nieodpowiedzialnym tweecie jednego z poprzednich ministrów spraw zagranicznych, wstyd dla Polski. Czy wcześniejsze wydarzenia: wycieki gazu w Nordstream 1, Nordstream 2, i to w dniu, kiedy otwieraliśmy Baltic Pipe, to tylko fakty z ostatnich dni. Wydarzeniami tymi pod względem intensywności zagrożenia można by obdzielić kilka lat – a to jest tylko tydzień.

W tym samym czasie, proszę Państwa, podejmujemy działania, które muszą wyjść naprzeciw tym wszystkim kryzysom. W ubiegłym tygodniu przyjęliśmy budżet, przedstawiliśmy go ostatecznie Sejmowi. Po stronie przychodów ma on 604 miliardy złotych. W porównaniu do 2015 roku, kiedy to było około 290 miliardów, to jest przepaść, ale budżet ten zakłada niestandardowe wydatki, ponad 100-miliardowe na zwiększenie środków na obronę narodową, bo widzimy, co się dzieje, i zbroić się trzeba. Cieszymy się, że również ośrodki zagraniczne dostrzegają te decyzje i piszą w tytułach prasowych "Polska zbroi się na potęgę", bo tak trzeba. „Chcesz mieć pokój, szukaj się na wojnę”. Budżet zawiera też niestandardowe wydatki w postaci rozmaitych tarcz, wielomiliardowych wydatków na wspomnienie obywateli naszego państwa, wszystkich nas, wszystkich tu siedzących, również w opłaceniu kosztów ogrzewania, kosztów utrzymania się w czasie zimy. To są dziesiątki miliardów złotych.

Pomimo to udało się skonstruować plan finansowy, i tu szczególne słowa podziękowania kieruję do Pana Ministra Sebastiana Skuzy, który jest dziś Wiceministrem Finansów odpowiedzialnym za budżet, ale był, jak świat nauki wie, przez długi czas Wiceministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego i rozumie potrzeby nauki i szkolnictwa wyższego. W tym niezwykle trudnym czasie wydatków niestandardowych udało się wyasygnować łącznie około półtora miliarda złotych

zwiększenia środków finansowych z przeznaczeniem na podwyżki wynagrodzeń. To jest w dyspozycji i będzie w dyspozycji rektorów. Jestem przekonany, że jeśli wydarzenia, zwłaszcza te na wschodzie, pójdą w dobrym kierunku, to nie będą to jedyne środki na podwyżki wynagrodzeń. Na razie asygnujemy półtora miliarda złotych na ten cel.

Udało się również i tu pod kątem, tego, o czym też była dzisiaj mowa, no może nie szpitala, bo jeśli chodzi

o szpital, Panie Marszałku, to sprawa jest obserwowana i można powiedzieć, w jakimś sposób zawiadywana przez Ministra Edukacji i Nauki, który doprowadził również do spotkania parlamentarzystów z Panem Premierem tu, na Podkarpaciu. Kwestia jest rozpatrywana w Kancelarii Rady Ministrów, bo szpital uniwersytecki jest potrzebny. Ja wiem, że Uniwersytet Rzeszowski może być stawiany jako wzór zwiększania kadr lekarskich, które są nam dziś szczególnie potrzebne, bo były w tej mierze wieloletnie zaniedbania. Gratuluję tego Panu Rektorowi, wszystkim Państwu, którzy ten kierunek lekarski tu uruchomiliście. Dziękuję przy okazji za wielką pomoc uchodźcom ukraińskim ze strony wszystkich, całego społeczeństwa, również społeczności akademickiej tego uniwersytetu. Bardzo za to dziękuję, ale dziękuję również za znakomitą odezwę na apel Ministra Edukacji i Nauki, bo zaraz po rozpoczęciu tego etapu wojny rosyjsko-ukraińskiej, 24 lutego, zadbalismy również o studentów polskich na Ukrainie, którzy studiowali medycynę we Lwowie, w Iwano-Frankowsku czy w innych miejscach. I dziękuję bardzo, że ten uniwersytet przyjął ponad trzydzieścioro polskich studentów medycyny, którzy studiowali na Ukrainie, i tam już miejsca nie mają. Trzeba to podkreślać, kilkuset takich studentów zostało przyjętych przez polskie uczelnie i za to bardzo dziękuję. Są pojedyncze problemy, jak to zwykle się zdarza, ale te przypadki też monitorujemy.

Proszę Państwa, w tych trudnych warunkach pierwszoplanowym zadaniem Ministra Edukacji i Nauki jest stanie murem po stronie uniwersytetów i doprowadzenie ostatecznie do rozwiązania, które radykalnie zredukuje te absurdalne oferty wydatków na energię elektryczną przedstawione na rok 2023. Ta sprawa była podnoszona na Radzie Ministrów. Spotkała się z absolutną przychylnością

ze strony Rady Ministrów. Wczoraj byłem w kontakcie z Panią Minister Anną Moskwą, która była uczestnikiem narady ministrów do spraw energii Unii Europejskiej. Zapadły tam pewne ustalenia, które nas absolutnie nie satysfakcjonują, i chcę Państwu oznajmić, że bez względu na to, jakie decyzje będą podejmowane na szczelnie Unii Europejskiej – która nota bene dawno powinna zareagować na kryzys energetyczny choćby redukcją absurdalnych opłat za CO₂, co już obniżyłoby cenę energii o 30%, a nie robi tego – rachunki za energię elektryczną na uczelniach polskich, w tym również na Uniwersytecie Rzeszowskim, będą wielokrotnie niższe od tych, które są oferowane dzisiaj uczelniom w wyniku tego, co się dzieje na rynkach europejskich. Nie interesuje nas, że energia w Polsce jest i tak tańsza niż w innych krajach. Nas interesują rachunki, które będzie można, po prostu, zapłacić z pieniędzy, które przekazywane są z budżetu państwa. I takie one będą. Taką gwarancję daję Państwu z tego miejsca, wszystkim uczelniom w Polsce, 1 października 2022 r.

W takich oto okolicznościach przystępujemy do nowego roku akademickiego, jak Państwo widzą, niezwykle trudnych, ale też z odpowiedziami na trudności, które dają się przewidzieć w najbliższej przyszłości. Co będzie później? Módlmy się, razem z księdzem biskupem, który tę modlitwę tutaj rozpoczął, żeby wszystko poszło po naszej myśli. Aby jednak tak było, musimy być praworządni. Spór o praworządność formalną i materialną to spór blisko dwuwiekowy. To w Niemczech wymyślono koncepcję *Reichstag*, w niemieckiej kulturze prawniczej spierały się koncepcje materialne i formalne oraz koncepcje państwa prawa (von Mohl i von Stahl). Ta formalna stawiała na działania wyłącznie na podstawie przepisów prawa, bez względu na to, co one zawierały, a ta materialna mówiła, że

tylko państwo, które chroni wolności i prawa swoich obywateli i ludzi mieszkających w tym państwie, może mieć miano państwa praworządnego. Nie oznacza to skupiania się tylko na wolnościach, nadal trzeba stawiać na początku na ten pierwszy fundament – działanie organów władzy publicznej wyłącznie na podstawie przepisów prawa i w granicach przez to prawo określonych. Tylko, że ta treść jest niezwykle ważna, w tej treści chodzi również o to, żeby gwarantować wolność słowa i wolność twórczości artystycznej. Dlaczego? Nie ma demokracji bez pluralizmu. Cóż to za demokracja bez pluralizmu? Może taką by chciała Pani von der Leyen, która tłumaczyła społeczeństwu włoskiemu, że nie może ono wybrać prawniczej władzy, bo gdy tak się stanie, ona użyje środków i bata, który stosują w stosunku do Polski. To jest demokracja? To jest pluralizm? Co to ma wspólnego z pluralizmem i z demokracją? Co to ma wspólnego z wolnością wyrażania poglądów, również tych politycznych? To jest demokratyczna Europa?

Unia Europejska jest nam absolutnie konieczna i potrzebna, ale ona musi wrócić na tory praworządności, wolności słowa i pluralizmu. Nie może być tak, że dobre i zgodne z prawem jest tylko to, co jest lewicowe, a to, co jest prawnicze i chrześcijańskie, najlepiej wysadzić w powietrze i uznać za absolutnie niedemokratyczne. To jest skandal. I dobrze, że Pani von der Leyen ten skandal ujawniła, że była tak szczerą, że już teraz nie musimy się domyślać, o co chodzi, po prostu to słyszeliśmy. Naszym obowiązkiem jest nawoływać do tego, żeby na nowo w Unii Europejskiej zapanowały praworządność i pluralizm w pełnym tego słowa znaczeniu oraz demokracja w pełnym tego słowa znaczeniu, która dziś jest tam likwidowana. Na to zaś pozwolić nie możemy, bo powtarzam, Unia Europejska jest nam potrzebna, a my jesteśmy potrzebni Unii Europejskiej i tak pozostanie.

Wolność słowa, tak jak wolność twórczości artystycznej, tak jak w ogóle prawa i wolności człowieka, i obywatela, z wyjątkiem drobnych zupełnie przypadków, podlega ograniczeniom. Każda wolność, każde prawo, poza prawem do godności, podlega ograniczeniom. Nawet prawo do życia podlega w konkretnych warunkach ograniczeniom. Tak samo z wolnością słowa, tak samo z wolnością twórczości artystycznej. Według art. 54 Konstytucji wolność słowa to wolność wyrażania swoich poglądów, a to jest powiązane z zapomnianym często art. 25 ust. 2, tam ustawodawca konstytucyjny stwierdził, że państwo zachowuje swoją bezstronność światopoglądową, filozoficzną i religijną, ale – i o tym zapomina świat lewicy – gwarantuje każdemu prawo do ich głoszenia; do wyrażania światopoglądu religijnego i filozoficznego także w życiu publicznym. Bezstronność nie oznacza promocji ateizmu czy agnostycyzmu. Bezstronność oznacza bezstronność, a każdy, także w życiu publicznym, ma prawo głoszenia swojego światopoglądu, swoich przekonań światopoglądowych, filozoficznych i religijnych. Na tym też polega wolność słowa, pluralizm i demokracja. Nie można jej nikomu zabronić. Polega na pozyskiwaniu i rozpowszechnianiu informacji przy należytej każdej informacji.

Czy wolność słowa – mówiłem już o tym na początku swojego wystąpienia – oznacza prawo do kłamania, oznacza prawo do manipulowania? Czy oznacza prawo do oszukiwania? Na czym zbudowane jest dzisiejsze nieporozumienie, najdelikatniej rzecz ujmując, albo w ogóle brak zrozumienia rzeczywistości przez naród rosyjski? Na totalnym kłamstwie, które serwowano społeczeństwu i sączyło do głowy przez kolejne miesiące i lata. Dzisiaj Rosjanie, którzy się budzą, którzy widzą, jakiej manipulacji i kłamstwu byli poddawani, nie wierzą w to, co się dzieje na Ukrainie. Wierzą już

w to żołnierze, którzy stamtąd mają szczęście wrócić. Naród rosyjski został perfidnie okłamany, więcej, niestety w wyniku manipulacji i kłamstwa również część społeczności Zachodu wyraża takie stanowiska, jakby miała rozumieć Putina i jego reżim. To też jest efekt manipulacji i kłamstwa. Część naszego społeczeństwa, które podlega jakimś oddziaływaniom mediów społecznościowych, ściśle związanych z agenturą rosyjską, mówi podobnym językiem. To jest efekt kłamstwa. Wolność słowa na pewno nie oznacza prawa do kłamania, na pewno nie oznacza prawa do oszukiwania i na pewno nie oznacza prawa do manipulowania. Gdyby tak było, to demokracja byłaby czymś zupełnie nieużytecznym, ma swoje ograniczenia, ale ma też swoje blokady.

Przeczytałem Państwu fragment wystąpienia pana profesora Wojciecha Łączkowskiego sprzed dwudziestu dokładnie lat. W 2002 roku wygłosił on wykład inauguracyjny w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim pt. „Praworządność”. Mówił tak: „Powtarzane jest pytanie Piłata, powtarzane na sądzie nad Jezusem Chrystusem. Co to jest prawda? Współczesny człowiek jest powstrzymywany od wyrażania sądów wartościujących, co prowadzi do skrajnego relatywizmu, posługując się nowym sztucznym językiem zabraniającym używania różnych słów, nawet jeśli wyrażają one jakieś pojęcia”. Pełne respektowanie tej zasady według profesora Łączkowskiego może prowadzić do problemów odróżniania dobra od zła, np. kapłanowi poruszającego problem grzechu lub każdej religii można by zarzucić porzucanie politycznej poprawności. Na razie brzmi to groteskowo, ale sankcje stają się coraz bardziej surowe. Grożą ostracyzmem społecznym i utratą pracy na uniwersytetach. Relatywizm staje się więc poważnym zagrożeniem dla demokracji. Mówił o tym profesor Łączkowski dwadzieścia lat temu.

Przez te dwadzieścia lat mnóstwo się zmieniło. Przez te dwadzieścia lat już się nie mówi o poprawności politycznej. Zastąpiło się to pojęcie tzw. „mową nienawiści”. Wszystko, co nie pasuje światu lewicowemu, nazywane jest mową nienawiści, bez podstaw prawnych, ale już niestety z niektórymi orzeczeniami, niektórych sądów, które się na to powołują. To jest właśnie to, o czym mówił profesor Wojciech Łączkowski. Mówił o zagrożeniu dla prawdy, zagrożeniu dla życia, dla rzeczywistości. O relatywizmie, który zakazuje odróżniania dobra od zła, bo ktoś tak chce.

I przejdźmy jeszcze do wolności twórczości artystycznej. Ona, uregulowana w art. 73 naszej Konstytucji, wyrażona jest w sposób bardzo prosty. Ustawodawca konstytucyjny gwarantuje każdemu wolność twórczości artystycznej, badań naukowych oraz ogłaszania ich wyników, wolność nauczania, także wolność korzystania z dóbr kultury. Co to jest wolność twórczości artystycznej? Czym ona się różni od wolności słowa? Jaka jest zależność między wolnością słowa a wolnością twórczości artystycznej? Myślę, że najlepiej i najdokładniej ujął to Pan profesor Garlicki, który w komentarzu napisał tak: „Wolność ta jest blisko związana z wolnością wyrażania poglądów, z art. 54 z wolnością słowa, i można ją uznać za szczególną formę realizacji tej wolności”. Zatem wolność twórczości artystycznej nie jest oderwana od wolności słowa, ona jest szczególną treścią czy szczególną formą wolności wyrażonej w art. 54, szczególną formą realizacji wolności słowa. Dlaczego o tym mówimy? Dlatego, że zarówno wolność twórczości artystycznej, jak i wolność słowa w świecie dzisiejszym, w świecie wolnym, w wolnej Polsce, są bardzo ważne i muszą być chronione, ale nie mogą być fetyszyzowane. Mowa o wolności twórczości artystycznej – coś się tworzy, tworzenie zawiera samo w sobie jakieś dobrogo – nie o wolności destrukcji artystycz-

nej. Cóż bowiem wspólnego z tworzeniem i ze sztuką, czyli czymś pięknym i dobrym z definicji, ma darcie i palenie Biblii? Albo podcinanie gardła kukle bardzo podobnej do osoby publicznej dzisiaj piastującej funkcje kościelne? A niestety sądy w swoich orzeczeniach powoływały się na wolność twórczości artystycznej w uzasadnieniach wyroków dotyczących takich spraw. Nie może tak być. Sztuka to dobro i piękno. Wolność twórczości artystycznej jest świętem wolności, tej wolności demokracji w państwie wolnym, ale nie może sprowadzać się do destrukcji, do fetyszyzowania, do gloryfikowania chamstwa, brutalności, agresji tylko po to, żeby komuś dokuczyc.

I to trzeba też zrozumieć w dzisiejszym świecie, patrząc na to, co się dzieje za naszymi granicami wschodnimi, bo kłamstwo i destrukcja do tego właśnie tam doprowadziły. Chcę zakończyć, proszę Państwa, cytatem z Gustawa Zagrobelskiego, byłego szefa włoskiego sądu konstytucyjnego, który w 2009 roku opublikował następującą definicję demokracji: „Demokracja to ustrój ścierania się opinii i poglądów przy wzajemnym poszanowaniu dla osób te opinie i poglądy wypowiadających”. Dlatego tak ważna w demokracji jest ochrona prawdy i tak ważne jest zwalczanie wszelkiego kłamstwa. Kłamstwo w demokracji jest szczególnie zbrodnią. Być może jeszcze bardziej szkodliwą niż przemoc, bo tę przynajmniej widać. Nie będzie demokracji w Europie bez pluralizmu. Nie będzie demokracji w Europie i w Polsce bez ochrony prawdy, bez zwalczania manipulacji, fałszu, kłamania i oszukiwania społeczeństwa. Dziękuję bardzo.

fot. M. Świącicki

Bardzo dobry wstępny wynik ewaluacji w Uniwersytecie Rzeszowskim

Wysokie oczekiwania dotyczące jakości nauki w Uniwersytecie Rzeszowskim znalazły potwierdzenie w otrzymanych wstępnych wynikach ewaluacji. Dzięki konsekwentnie realizowanej polityce naukowej i wprowadzonym zmianom strukturalnym 21 z 22 dyscyplin naukowych ma uprawnienia do nadawania stopni: doktora i doktora habilitowanego. Przesłane przez Ministerstwo Nauki i Edukacji wyniki oceny parametrycznej potwierdzają wysoki poziom i jakość prowadzonych w Uniwersytecie Rzeszowskim badań naukowych. Spośród 22 ocenianych dyscyplin 6 uzyskało kategorię A, 15 – kategorię B+, a jedna – kategorię B.

Kolegium Nauk Humanistycznych

- Instytut Archeologii – kategoria A
- Instytut Filozofii – kategoria A
- Instytut Historii – kategoria B+
- Instytut Muzyki – kategoria B
- Instytut Neofilologii – kategoria B+
- Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa – kategoria B+
- Instytut Sztuk Pięknych – kategoria A

Kolegium Nauk Medycznych

- Instytut Nauk Medycznych – kategoria A
- Instytut Nauk o Kulturze Fizycznej – kategoria B+
- Instytut Nauk o Zdrowiu – kategoria B+

Kolegium Nauk Przyrodniczych

- Instytut Biologii i Biotechnologii – kategoria B+
- Instytut Informatyki – kategoria A
- Instytut Inżynierii Materiałowej – kategoria B+
- Instytut Matematyki – kategoria B+
- Instytut Nauk Fizycznych – kategoria A
- Instytut Nauk Rolniczych, Ochrony i Kształtowania Środowiska – kategoria B+
- Instytut Technologii Żywności i Żywnienia – kategoria B+

Kolegium Nauk Społecznych

- Instytut Ekonomii i Finansów – kategoria B+
- Instytut Nauk o Polityce – kategoria B+
- Instytut Nauk Prawnych – kategoria B+
- Instytut Nauk Socjologicznych – kategoria B+
- Instytut Pedagogiki – kategoria B+

„To nie jest nasze ostatnie słowo” – komentuje wyniki prof. dr hab. Sylwester Czopek – rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego – „szczegółowa analiza wyników pokazuje jasno, że w kilku przypadkach ocena może być wyższa. Zaangażowanie pracowników naukowych i wsparcie administracyjne pokazały, że społeczność akademicka naszego Uniwersytetu rozumie wagę nauki i rolę, jaką Uniwersytet odgrywa w naszym regionie oraz jaki wpływ ma na polską naukę. Mam nadzieję, że już niebawem będziemy szczegółowo informować o ostatecznych wynikach oceny, a już teraz bardzo dziękuję wszystkim zaangażowanym pracownikom UR i gratuluję znakomitego wyniku”.

Ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce obowiązująca od 1 października 2018 r. wprowadziła nowe przepisy dotyczące przeprowadzanej co cztery lata ewaluacji uczelni i instytutów naukowych. Podstawą oceny są indywidualne osiągnięcia pracowników reprezentujących daną dyscyplinę oraz osób kształcących się w szkołach doktorskich.

W wyniku ewaluacji poszczególnym dyscyplinom przyznawane są kategorie naukowe: A+, A, B+, B lub C, od których zależy m.in. możliwość prowadzenia studiów o profilu ogólnoakademickim i nadawania stopni naukowych oraz kwota subwencji. Ostatnia ewaluacja obejmuje lata 2017–2021 i rozpoczęła się 1 stycznia 2022 r.

Wynik Uniwersytetu Rzeszowskiego potwierdza wysoki poziom badań naukowych i związanego z nim poziomu kształcenia. Niezależnie od wysokich ocen część Instytutów podjęła działania w ramach procedury odwoławczej w celu podwyższenia otrzymanej kategorii.

Milowy krok w kierunku Szpitala Uniwersyteckiego

26 lipca 2022 r. doszło do podpisania aktu notarialnego potwierdzającego przekazanie Uniwersytetowi Rzeszowskiemu terenów w gminie Świlcza, na których ma powstać Szpital Uniwersytecki.

Jak wspólnie stwierdzili prof. dr hab. Sylwester Czopek, rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego i Adam Dziędzic, wójt Gminy Świlcza, to istotnie milowy krok w drodze do realizacji tego ważnego i potrzebnego naszemu regionowi przedsięwzięcia.

Podpisanie aktu notarialnego jest ważne również z tego względu, że fak-

tyczne posiadanie terenu pod inwestycję znaczenie ułatwia, a w zasadzie jest warunkiem koniecznym ubiegania się o środki na realizację inwestycji.

Jak powiedział JM Rektor – „Jestem przekonany, że dzięki zaangażowaniu wszystkich zainteresowanych i przy wydatnym wsparciu władz rządowych i samorządowych kolejne etapy budowy szpitala rozpoczną się już niebawem”.

Przypomnijmy, że 14 maja 2021 r. w Uniwersytecie Rzeszowskim została podpisana deklaracja dotycząca wspólnych działań na rzecz Szpitala Uniwersyteckiego. Starania Uniwersytetu Rzeszowskiego i Samorządu Województwa Podkarpackiego mające na celu budowę placówki będą wspierać ministrowie edukacji i nauki oraz zdrowia.

Swoje podpisy pod deklaracją złożyli Przemysław Czarnek – minister edukacji i nauki, Adam Niedzielski – minister zdrowia, Ewa Leniart – wojewoda podkarpacki, Władysław Ortyl – marszałek województwa podkarpackiego oraz prof. Sylwester Czopek – rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Kolejny etap miał miejsce 7 października 2021 r. w Gminnym Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcianie, gdzie doszło do podpisania umowy pomiędzy Gminą Świlcza i Uniwersytetem Rzeszowskim w sprawie oficjalnego przekazania terenów pod budowę Szpitala Uniwersyteckiego. Kompleks na terenie Gminy Świlcza będzie miał 35 ha powierzchni. Szacowany koszt całościowy inwestycji to około 2 miliardy zł.

Mamy nadzieję, że już niebawem będziemy informować o zakończeniu kolejnych etapów.

fot. M. Świącicki

365 000 zł z budżetu województwa podkarpackiego dla UR

Aż 11 uczelni z regionu otrzymało wsparcie z budżetu województwa podkarpackiego na zakupy inwestycyjne. Łącznie pula dotacji to 1,7 mln złotych. Szkoły wyższe przeznaczą pomoc m.in. na zakup sprzętu do laboratoriów, różnego rodzaju symulatorów, a nawet mobilnego systemu wizualizacji śladów. Uniwersytet Rzeszowski otrzymał dotację w wysokości 365 000 zł.

Subwencja dla naszej Uczelni zostanie przeznaczona na zakup systemu elektrofizjologicznego serca dla Interdyscyplinarnego Centrum Badań Przedklinicznych i Klinicznych. Celem głównym przedsięwzięcia jest wzrost konkurencyjności i innowacyjności UR w zakresie prowadzonych badań przedklinicznych i klinicznych w dziedzinie kardiologii i elektrofizjologii. Planowany

zakup systemu elektrofizjologicznego serca przyczyni się do wzrostu efektywności leczenia oraz podwyższenia atrakcyjności studiów poprzez poprawę bazy dydaktyczno-badawczej i prowadzenie kształcenia w poszukiwanych obszarach związanych z kardiologią. Stworzone zostaną nowe możliwości kształcenia i podwyższenia kwalifikacji przyszłej kadry, uwzględniając najnowsze trendy w diagnostyce i leczeniu zaburzeń rytmu serca. Zakup przyczyni się również do rozszerzenia tematyki badawczej realizowanej przez Interdyscyplinarne Centrum Badań Przedklinicznych i Klinicznych UR.

Umowy z rektorami oraz przedstawicielami uczelni podpisali marszałek Władysław Ortyl oraz wicemarszałek Piotr Pilch. Podczas wydarzenia mar-

szałek Ortyl podkreślał, że kwota dotacji dla uczelni została w tym roku zwiększona, gdyż zarząd województwa widzi potrzeby szkół wyższych w zakresie innowacji, które są istotne dla rozwoju całego regionu: „Dla nas kształcenie, edukacja na poziomie wyższym są niezmiernie ważne z punktu widzenia rozwoju społecznego i gospodarczego naszego województwa. Dlatego kwotę wsparcia, która oscylowała w granicach miliona złotych, zwiększyliśmy do 1,7 mln. Między innymi po to, aby to wsparcie finansowe jak najlepiej służyło studentom i powstawaniu nowych kierunków” – powiedział marszałek Władysław Ortyl.

Uroczystość wręczenia dyplomów ukończenia studiów wyższych absolwentom kierunku lekarskiego

Monika Korbecka, Bożena Kamińska

11 września 2022 r. przeżywaliśmy kolejny historyczny moment dla Kolegium Nauk Medycznych Uniwersytetu Rzeszowskiego. 115 absolventek i absolwentów kierunku lekarskiego prowadzonego przez Kolegium Nauk Medycznych w Uniwersytecie Rzeszowskim odebrało swoje dyplomy. To już drugie dyplomatorium kierunku

lekarskiego w murach naszej uczelni. Łącznie już Uniwersytet Rzeszowski wykształcił 222 młodych lekarzy.

W roku 2021 kierunek lekarski ukończyło 98 absolwentów, w tym były to już 124 osoby.

Młodzi medycy podczas uroczystości złożyli w obecności bliskich i zaproszonych gości przysięgę Hipokratesa,

której słowa odczytał prezes Okręgowej Izby Lekarskiej w Rzeszowie lek. Krzysztof Marchewka.

„Przyjmuję z szacunkiem i wdzięcznością dla moich Mistrzów nadany mi tytuł lekarza i w pełni świadomy związanych z nim obowiązków przyrzekam: obowiązki te sumiennie spełniać; służyć życiu i zdrowiu ludzkiemu; według

najlepszej mej wiedzy przeciwdziałać cierpieniu i zapobiegać chorobom, a chorym nieść pomoc bez żadnych różnic, takich jak rasa, religia, narodowość, poglądy polityczne, stan majątkowy i inne, mając na celu wyłącznie ich dobro i okazując im należyty szacunek; nie nadużywać ich zaufania i dochować tajemnicy lekarskiej nawet po śmierci chorego”.

To fragment przysięgi, którą złożyli absolwenci kierunku lekarskiego KNM Uniwersytetu Rzeszowskiego. Ta uroczystość to zwieńczenie i podsumowanie sześcioletniego złożonego procesu dydaktycznego.

Absolwentom gratulujemy i życzymy sukcesów w pełnieniu misji lekarskiej. Dziękujemy za zaufanie i wybór naszej Uczelni. Mamy nadzieję, że czas nauki owocnie wykorzystają Państwo na swojej drodze zawodowej, a przyjaźnie nawiązane w czasie studiów przetrwają długie lata.

fot. M. Świąćicki

Habilitacja w Instytucie Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego

Jolanta Wąsacz-Krztoń jest absolwentką Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie (kierunek historia, dyplom z wyróżnieniem). W 2007 r. uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie historia na Wydziale Socjologiczno-Historycznym Uniwersytetu Rzeszowskiego na podstawie dysertacji *Ludzie i muzyka w Krakowie w I połowie XIX wieku* napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Jadwigi Hoff (doktorat wyróżniony indywidualną Nagrodą Rektora UR).

Od 2003 r. związana jest z Instytutem Muzyki UR, gdzie została asystentem w Zakładzie Badań Kultury Muzycznej Pogranicza Etnicznego, natomiast od 2007 r. adiunktem w Zakładzie Metodyki Nauczania Muzyki. Jej główne zainteresowania badawcze od wielu lat skupiają się wokół Galicji, w tym zagadnień obejmujących szeroko pojętą kulturę i sztukę muzyczną tej wielonarodowej prowincji historycznej. Edukacja muzyczna (Liceum Muzyczne w klasie fortepianu) oraz studia humanistyczne pozwoliły jej połączyć obszary nauki i sztuki, a tym samym podjąć badania interdyscyplinarne z pogranicza muzyki, historii, pedagogiki i socjologii. Najobszerniejszym blokiem tematycznym, któremu poświęciła znaczną część swojej dotychczasowej pracy naukowo-badawczej, była kultura muzyczna Galicji rozpatrywana w kontekście pedagogicznym, społecznym i kulturowym.

W swoich badaniach dr J. Wąsacz-Krztoń podejmowała także tematykę kobiet w kulturze muzycznej, mając

na uwadze fakt, iż wiek XIX przyniósł nowe spojrzenie na role kobiet, ich udział w życiu publicznym i społecznym. Kolejnym nurtem badawczym, jaki można wyróżnić w jej pracy naukowej, jest tematyka kultury i tradycji muzycznych Rzeszowa rozpatrywana w aspekcie historycznym. W interdyscyplinarne badania naukowe wpisują się także artykuły poświęcone prezentacji wielkich artystów mających wkład nie tylko w popularyzowanie sztuki muzycznej, ale też związanych z kulturą muzyczną Galicji. Obszarem, który znalazł się także w obrębie jej zainteresowań naukowych, jest kultura współczesna, a zwłaszcza korelacje pomiędzy muzyką a filmem. Podejmowała także problematykę regionalistyczną z pogranicza historii,

obyczajowości i kultury ludowej.

Dr hab. J. Wąsacz-Krztoń jest autorką dwóch monografii, współredaktorką 5 monografii, w tym serii *Muzyka w kontekście pedagogicznym, społecznym i kulturowym. Studia i szkice*, autorką ponad 30 artykułów naukowych i popularyzatorskich. Jej działalność naukowo-badawcza znajduje odzwierciedlenie w wystąpieniach na ponad 30 konferencjach naukowych, zarówno o statusie międzynarodowym, jak i ogólnopolskim. Była współorganizatorem konferencji naukowych, seminarium naukowo-praktycznego, pełniła także funkcję sekretarza konferencji. Prowadząc działania na rzecz popularyzacji nauki, podejmowała współpracę z różnymi ośrodkami i instytucjami, wygłaszała wykłady otwarte. W ramach programu Erasmus+ prowadziła wykłady gościnne w partnerskich uniwersytetach w Czechach i na Słowacji (Prešovská univerzita, Ostravská univerzita, Matej Bel Univerzita, Banská Bystrzyca).

Pasje zawodowe łączy z działaniami organizacyjnymi na rzecz macierzystej uczelni, włącza się czynnie w działania na rzecz animacji kultury muzycznej regionu, prowadzi cykliczne koncerty uniwersyteckie organizowane przez Instytut Muzyki UR i inne recitale oraz imprezy kulturalne.

Działalność naukowo-badawczą łączy nierozzerwalnie z pracą dydaktyczną, prowadząc wykłady, ćwiczenia i seminaria. Od roku akademickiego 2016/2017 prowadzi wykłady ogólnouniwersyteckie z cyklu „Kultura muzyczna

regionu”. Do tej pory wypromowała blisko 50 magistrów i ponad 60 prac licencjackich. Ponadto była recenzentem kilkudziesięciu prac magisterskich i licencjackich. Pełniła także funkcję promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim w Instytucie Polonistyki i Dziennikarstwa, na Wydziale Filolo-

gicznym UR. Była opiekunem i koordynatorem praktyki programowej na kierunku jazz i muzyka rozrywkowa.

W marcu 2021 roku została nagrodzona Laurem Studenta w kategorii „Przyjaciel Studenta”.

W maju 2022 r. Rada Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego

Fryderyka Chopina w Warszawie nadała dr Jolancie Wąsacz-Krztoń stopień doktora habilitowanego sztuki w dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne na podstawie osiągnięcia *Konteksty edukacyjne i kulturowe muzyki w XIX wieku w Galicji*.

Habilitacja w Instytucie Nauk o Polityce Uniwersytetu Rzeszowskiego

Dr Paweł Kuca z Instytutu Nauk o Polityce UR uzyskał stopień doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach. Został on nadany uchwałą Rady Naukowej Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach Wydziału Politologii i Dziennikarstwa Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 29 września 2022 r. Podstawą uzyskania stopnia doktora habilitowanego była praca *Prasa drukowana w regionie podkarpackim. Od czasów galicyjskich po współczesność*, która jest pierwszą w polskim medioznawstwie monografią poświęconą prasie na Podkarpaciu obejmującą zarówno jej chronologiczny rozwój, jak i stan współczesny. Dr P. Kuca jest autorem lub współautorem 65 publikacji naukowych. Zajmuje się funkcjonowaniem mediów regionalnych i lokalnych, polityką informacyjną i media relations, a także współczesnymi procesami dotyczącymi pracy dziennikarzy. Jest m.in. pomysłodawcą i współredaktorem serii prac zbiorowych dotyczących stanu i przekształceń mediów regionalnych w Polsce po roku 1989 (wspólnie z dr. hab. Woj-

ciechem Furmanem, prof. UR i prof. dr. hab. Kazimierzem Wolnym-Zmorzyskim). W ramach serii ukazały się prace zbiorowe: *Dzienniki regionalne w Polsce. Stan na koniec grudnia 2013 roku* (Rzeszów 2014), *Radio regionalne w Polsce. Stan na koniec grudnia 2014 roku* (Rzeszów 2016), *Publiczna telewizja regionalna w Polsce. Stan na koniec grudnia 2015 roku* (Rzeszów 2018). Dr P. Kuca jest także jednym ze współorganizatorów Polsko-Niemieckiej Szkoły Letniej dla Młodych Dziennikarzy

Regionalnych i Lokalnych z Ukrainy”, której trzy edycje odbyły się w Uniwersytecie Rzeszowskim. Jej uczestnikami byli czynni zawodowo dziennikarze regionalni i lokalni z Ukrainy, a wykładowcami medioznawcy z Niemiec, Polski i Ukrainy. W latach 2012–2020 był zastępcą kierownika, a następnie zastępcą dyrektora w Katedrze Politologii i Instytucie Nauk o Polityce Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Uwolnij swój potencjał, pokaż swoje drugie ja

Joanna Wilk

„Uwolnij swój potencjał, pokaż swoje drugie ja” to projekt, w którym biorą udział studenci UR. Celem projektu jest pokazanie, że jesteśmy różni, a kierunek studiów czy wykonywany zawód nie muszą definiować naszych zainteresowań i pasji. Wszechstronność jest mocną stroną naszych studentów, a Uniwersytet Rzeszowski daje przestrzeń na jej rozwój. Motoryzacja, sztuki walki, muzyka, sport, szydełkowanie, jazda konna czy podróże autostopem to tylko kilka z pasji studentów, którzy wzięli udział w projekcie. Efekty projektu publikowane są w social mediach na platformie Tik Tok i Instagram. Projekt rozpoczął się castingiem, w którym studenci opisywali swoje zainteresowania, a Dział Promocji UR kontaktował się z wybranymi studentami. Pierwsze materiały zostały opublikowane w połowie sierpnia. Akcja cieszyła się sporym zainteresowaniem, dlatego liczymy na reaktywację projektu w rozpoczynającym się roku akademickim.

Izabela Zięba, studentka III roku kierunku dietetyka

fot. M. Świąćicki

Wydawnictwo UR poleca

Karolina Cynk, *Znaczenie środkowoeuropejskiego dyskursu akademickiego i medialnego w rozwoju socjologii środowiska*

ISBN: 978-83-7996-996-8, 2022, 300 ss., format: B5, oprawa: broszurowa

Monografia prezentuje dyskurs akademicki i medialny w Europie oraz jego wpływ na rozwój socjologii środowiska. Książka przybliża kwestie związane z socjologią środowiska w Polsce, Europie i na świecie, między innymi sposoby i kierunki badania tej dziedziny nauki. Czytelnik poznaje także genezę ekologii i drogę jej rozwoju. Publikacja zawiera również podstawy badawcze projektów naukowych prowadzonych w Europie Środkowo-Wschodniej dotyczące prezentowanego tematu. Monografia przedstawia stan środowiska w Polsce, na Słowacji i Ukrainie, skupia się także na postrzeganiu zagrożeń i ochrony środowiska przez społeczeństwo akademickie. Publikację zamyka temat środowiska w dyskursie wizualnym tygodników z Polski, Słowacji i Ukrainy. Badania autorki umiejscawiają omawiany dyskurs w szerokim kontekście naukowym. Badaczka w umiejętny sposób odwołuje się do wiedzy z obszaru nauk biologicznych i społecznych, kładąc szczególny nacisk na czynniki kulturowe (recenzja: Maciej Skop, student V roku Filologii Polskiej)

Jerzy Pleśniarowicz – *człowiek wielu talentów (teatr, dzieło translatorskie, poezja)*.

W stulecie urodzin, z serii: „Podkarpacie Literackie”, t. 5, red. **Jan Wolski**

ISBN: 978-83-66652-14-9, 978-83-8277-000-1, 2022, 248 ss., format B5, oprawa: broszurowa

Książka porusza różne aspekty życia i osiągnięć Jerzego Pleśniarowicza (1920–1978) – poety, tłumacza, krytyka literackiego, organizatora życia literackiego i kulturalnego związanego z Rzeszowem. Teksty zebrane w książce zawierają analityczne i interpretacyjne oceny przedwojennego i wojennego dorobku poetyckiego Pleśniarowicza, charakteryzują jego aktywność translatorską i dokumentują działalność reżyserską. Jego aktywność organizacyjna jako pierwszego prezesa rzeszowskiego oddziału Związku Literatów Polskich i kierownika literackiego i artystycznego Teatru Ziemi Rzeszowskiej (dzisiejszego Teatru im. Wandy Siemaszkowej), dokonania reżyserskie w Radiu Rzeszów, współpraca z redakcjami pism lokalnych, takich jak „Nowiny Rzeszowskie”, „Profile” czy „Widnokrąg” stawiają go w gronie osób godnych upamiętnienia. Okazją do wydania publikacji były obchody stulecia urodzin Jerzego Pleśniarowicza. Wśród złożonych artykułów nie mogło więc zabraknąć osobistych wspomnień jego przyjaciół i współpracowników. Zbiór zamykają teksty poetyckie laureatów konkursu „O pióro Pegaza”, których tematem jest postać Jerzego Pleśniarowicza.

Grzegorz Maroń, *Sądy, sędziowie i religia*

ISBN: 978-83-8277-018-6, 2022, 450 ss., format B5, oprawa: broszurowa

Publikacja jest pierwszą na polskim rynku wydawniczym monografią poświęconą wieloaspektowym związkom wymiaru sprawiedliwości z religią. Opracowanie obejmuje m.in. takie zagadnienia, jak: rola religii i zakres jurysdykcji sądów w „sprawach religijnych”, doniosłość czynników religijnych w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości i funkcjonowaniu władzy sądowniczej oraz wpływ religijnej tożsamości sędziego na wykonywanie obowiązków zawodowych i przestrzeganie norm deontologicznych w działalności zawodowej, ale też sferze prywatnej. Licznym odniesieniem do procesu stosowania prawa towarzyszą analizy orzecznictwa oraz studium przypadków postępowania sędziów na służbie i poza służbą – reprezentujących różne gałęzie prawa, co wprowadza do monografii cenny wymiar praktyczny. W książce znajdują się również rozważania dotyczące polskiego porządku prawnego, a także odniesienia do prawa i praktyki sądowej innych państw oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. W ostatniej części monografii Autor dzieli się z Czytelnikami refleksjami, w jakim zakresie w procesie sądowym może przejawiać się responsywność wobec religijnej tożsamości stron postępowania.

Rozmowy o dokonaniach Polaków-emigrantów w Klimkówce

Bartosz Pasterski

Realizowany od roku 2018 i finansowany w ramach konkursu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego „Szlakami Polski Niepodległej” projekt naukowy „W drodze ku modernizacji. Niepodległa Polska i wolni Polacy w XIX–XXI wieku” osiągnął kolejny z zaplanowanych efektów. Stała się nim szósta już konferencja naukowa, tym razem zatytułowana „Polacy za granicą – dokonania w sferze gospodarczej i społecznej”. Zorganizowana została w dniach 25–26 kwietnia 2022 r. w Klimkówce koło Iwonicza-Zdroju, a udział w niej wzięli przedstawiciele różnych dyscyplin naukowych reprezentujący wiodące ośrodki akademickie w Polsce. Dzięki przedstawionym na sympozjum wynikom badań projekt został wzbogacony o wiedzę dotyczącą osiągnięć Polaków za granicą w dziedzinie społecznej i gospodarczej.

Oficjalnego otwarcia konferencji dokonał prorektor ds. Kolegium Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Rzeszowskiego, kierownik Zakładu Historii Gospodarczej i Społecznej Instytutu Historii i równocześnie kierownik projektu prof. dr hab. Paweł Grata, który powitał zgromadzonych uczestników. Przedstawił główne założenia i cele projektu oraz dotychczasowe efekty jego realizacji. Poinformował także o pracach nad kolejnym tomem z serii *Biblioteka polskiej modernizacji* zatytułowanym

Budowa nowoczesnego społeczeństwa po 1989 roku. Zaprosił uczestników do udziału w Środkowoeuropejskim Kongresie Historii Gospodarczej poświęconym procesom modernizacyjnym w dziejach tej części Europy, który odbędzie się wkrótce na Uniwersytecie Rzeszowskim.

Po wystąpieniu prof. dra hab. Pawła Graty rozpoczęły się obrady plenarne. W pierwszej sesji zatytułowanej „Wielka Emigracja” wystąpienia badaczy zainaugurował prof. dr hab. Norbert Kasperek z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, który przedstawił zagadnienie pt. *W drodze na emigrację. Pruski system gospodarczy i społeczny w oczach Polaków*. Następnym prelegentem był dr hab. Janusz Pezda, prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego, który wygłosił referat pt. *Polacy w społeczeństwie francuskim. Asymilacja czy wyobcowanie?*

Kolejny referat zaprezentował dr hab. Jerzy Kuzicki, prof. UR z Uniwersytetu Rzeszowskiego, który omówił zagadnienie *Kwestia zatrudnienia i karier zawodowych Wielkiej Emigracji (1831–1863). Problematyka badawcza*. Ostatnią prelegentką pierwszej sesji była dr hab. Iwona Pugacewicz, prof. Uniwersytetu Warszawskiego i równocześnie prof. Uniwersytetu Sorbony, która wygłosiła referat pt. *Szkoła polska w Nancy (1833–1834) a separatyzm żmudzkiej emigracji*. Po zakończeniu tej części odbyła się

dyskusja na tematy poruszane przez referentów.

Drugą sesję pt. „Modernizacja w świecie nauki i idei – cz. I” moderowała dr hab. Iwona Pugacewicz, prof. UW i prof. Sorbony. Rozpoczął ją referat dr hab. Gabrieli Besler, prof. Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, pt. *Wpływ polskich logików na rozwój logiki matematycznej w Niemczech. Na podstawie korespondencji przedstawicieli Szkoły Lwowsko-Warszawskiej z Heinrichem Scholzem w latach 1928–1956*. Referat powstał na podstawie badań korespondencji polskich uczonych skierowanej do Heinricha Scholza, a zachowanej w archiwum w Münster. Z kolei w referacie dra hab. Wiesława Wójcika, prof. Akademii Humanistyczno-Przyrodniczej w Częstochowie, zatytułowanym *Jerzy Sława-Neyman jako współtwórca nowoczesnej statystyki matematycznej* poruszone zostały kwestie rozwoju polskiej matematyki i logiki. Ostatnim prelegentem drugiej sesji był dr hab. Stanisław Domaradzki, prof. Uniwersytetu Rzeszowskiego, który wygłosił referat pt. *Marek Kac (1914–1984) – twórca światowego ośrodka probabilistyki i statystyki matematycznej w USA*. Moderatorką trzeciej sesji z hasłem przewodnim „Modernizacja w świecie nauki i idei – cz. II” była nadal dr hab. Iwona Pugacewicz, prof. UW i prof. Sorbony. Tę część sympozjum rozpoczęła referat wygłoszony przez

dra Mariana Zalesko (przygotowany wspólnie z prof. dr. hab. Robertem Ciborowskim) z Uniwersytetu w Białymstoku pt. *Emigracyjna zmienność ideowa Ferdynanda Zweiga*. Prof. dr hab. Teresa Sasińska-Klas z Uniwersytetu Jagiellońskiego przedstawiła zagadnienie *Wkład Floriana Znanieckiego w międzynarodowe badania porównawcze w naukach społecznych*. Ostatnim prelegentem w pierwszym dniu obrad był dr hab. Andrzej Pieczewski, prof. Uniwersytetu Łódzkiego, który omówił zagadnienie pt. *Projekt „Zjednoczona Europa” – działalność J. H. Retingera na rzecz integracji europejskiej*.

Po zakończeniu wystąpienia dra hab. Andrzeja Pieczewskiego, prof. UŁ, odbyła się dyskusja poświęcona kwestiom poruszonym we wszystkich wystąpieniach, m.in. dotyczącym losów Polaków na emigracji, ich sytuacji materialnej, wpływu filozofii na poglądy badaczy czy kwestii działalności Józefa Hieronima Retingera. Po zakończeniu dyskusji profesor Paweł Grata dokonał podsumowania pierwszego dnia konferencji.

Obrady w drugim dniu konferencji (25 listopada 2021 r.) otworzył również prof. dr hab. Paweł Grata. Moderatorem czwartej części sympozjum zatytułowanej „Polscy inżynierowie na świecie – case studies” był natomiast dr hab. Andrzej Pieczewski, prof. UŁ. Panel rozpoczął się wystąpieniem dr hab. Adriany Merty-Staszczak, prof. Politechniki Wrocławskiej, która wygłosiła referat pt. *Polacy po Wielkiej Emigracji. Inżynierowie dróg i mostów i ich wkład w rozwój infrastruktury na świecie*. Jak zauważyła prof. Merta-Staszczak, po upadku powstań narodowych migracje dla niektórych krajów okazały się zjawiskiem pozytywnym i oznaczały dla nich pozyskanie nowych wykształconych obywateli polskich, którzy przyczynili się do rozwoju gospodarczego. Takim kluczowym zadaniem była na przykład budowa sieci kolejowych oraz

dróg i całej niezbędnej infrastruktury. Kolejnym prelegentem był dr hab. Sergiusz Leończyk, prof. Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach z wystąpieniem *Rola polskich inżynierów w budowie Kolei Transsyberyjskiej na przełomie XIX–XX wieku*. Dr hab. Andrzej Bonusiak, prof. Uniwersytetu Rzeszowskiego, przedstawił referat zatytułowany *W służbie postępu. Polscy inżynierowie na emigracji po II wojnie światowej. Studium losów*. Został on poświęcony wybranym sylwetkom polskich inżynierów, którzy po zakończeniu II wojny pozostali na obczyźnie. Kolejny referat wygłosiła dr Sylwia Straszak-Chandocha z Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, która omówiła udział polskich inżynierów w modernizacji infrastruktury Iraku w latach 80. XX wieku. Ostatnim prelegentem w tej sesji był dr hab. Sławomir Kamosiński, prof. Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, który zaprezentował temat pt. *Od architektury mostu do architektury komputera. Wkład Polonii w techniczną modernizację świata*.

Po wystąpieniu prof. Sławomira Kamosińskiego rozpoczęła się dyskusja na temat wkładu polskich inżynierów w światową technikę, ich losów życiowych i sytuacji materialnej. Dyskutowano też na temat barier utrudniających funkcjonowanie imigrantów w przybranych ojczyznach oraz krajów, które wspierały rozwój polskich inżynierów.

Po krótkiej przerwie rozpoczęła się ostatnia piąta sesja pod hasłem „Wkład Polaków w modernizację techniczną w XX–XXI wieku”. Jej moderatorem był pełnomocnik prorektora ds. organizacji i współpracy z zagranicą dr Jarosław Kinal z Uniwersytetu Rzeszowskiego. Tę część rozpoczęła dr hab. Edyta Czop, prof. Uniwersytetu Rzeszowskiego, referatem pt. *Polki – migrantki, które zmieniały świat* poświęconym sylwetkom kobiet-emigrantek, które osiągnęły sukces poza

ojczyzną. W dalszej kolejności wystąpił prof. dr hab. Maciej Franz z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, który przedstawił referat pt. *Wkład Polaków w „modernizację” pola walki w czasie drugiej wojny światowej*. Następnie prof. dr hab. Tomasz Goban-Klas z Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie scharakteryzował zagadnienie pt. *Polscy innowatorzy w dziedzinie technologii komunikacyjnych*. Ostatnim prelegentem był dr Jarosław Kinal z Uniwersytetu Rzeszowskiego, który omówił temat pt. *Polscy imigranci zmieniający cyfrowy świat*.

Po szeroko zakrojonej, wieloaspektowej dyskusji poświęconej wielu zagadnieniom, osiągnięciom i problemom badawczym w różnych wymiarach historycznych, społecznych i technicznych prof. dr hab. Paweł Grata dokonał merytorycznego podsumowania tej niezwykle bogatej problemowo i ciekawej konferencji. Na zakończenie podziękował uczestnikom za udział w sympozjum (prowadzonym w trybie hybrydowym) oraz aktywność w polemikach i dyskusjach. Przekazał też informacje dotyczące publikacji pokonferencyjnej i zaprosił zebranych do udziału w ostatniej już sesji z cyklu „Oblicza polskiej modernizacji”, która tym razem koncentrować się będzie wokół tematu „Polskie dokonania modernizacyjne w oczach zagranicy”.

Interdyscyplinarne Seminarium Naukowe Moda i Trendy 2022

Agnieszka Buk

7 i 8 października 2022 r. Studenckie Koło Naukowe Lingwistów „Poligloci” realizowało projekt, którego idea powstała jeszcze w roku 2019, lecz pandemia wstrzymała prace nad jego przygotowaniem, jako że integralnym elementem projektu miał być pokaz mody.

Po wizycie studentów wraz z opiekunką Koła, dr Agnieszką Buk, na Dniu Niemieckim Fashion Week Kraków (na zaproszenie konsula generalnego Niemiec Michaela Grossa) oraz na kanwie badań językoznawczych

prowadzonych podówczas przez dr Agnieszkę Czech-Rogoyską w zakresie pola semantycznego „style and beauty” powstała idea zorganizowania wydarzenia naukowego, które dałoby przestrzeń do przedstawienia wyników badań dotyczących mód i trendów w różnych dziedzinach, a które jednocześnie swym formatem zdoła przyciągnąć szerszą publiczność. Szansa na to pojawiła się wraz z XXV Kongresem Towarzystw Polsko-Niemieckich i XXX Kongresem Towarzystw Niemiecko-Polskich, które

zawitały ponownie do Rzeszowa. Otwarcie kongresu odbyło się w Sali Kryształowej Hotelu Prezydenckiego przy udziale konsula generalnego Republiki Federalnej Niemiec w Polsce, dr. Michaela Grossa, rektora UR prof. Sylwestra Czopka, przewodniczącego Towarzystwa Polsko-Niemieckiego w Rzeszowie dr. Sławomira Schultisa, przewodniczącego Krajowego Związku Towarzystw Polsko-Niemieckich prof. dr. Jana Rydla, koordynatora rządu federalnego ds. niemiecko-polskiej współpracy międzypolecznej i przygranicznej Dietmara Nietana, a także byłej przewodniczącej Bundestagu, dr h.c. Uniwersytetu Rzeszowskiego prof. dr Rity

Süssmuth, dyrektora Centrum Badań Historycznych PAN w Berlinie prof. dr. Igora Kąkolewskiego i kierownika Katedry Kulturoznawstwa Uniwersytetu Europejskiego Viadrina prof. dr. Andrija Portnova, kuratora oświaty w Rzeszowie pani Małgorzaty Rauch, wiceprezydenta Rzeszowa pani Krysztyny Stachowskiej oraz licznych reprezentantów rzeszowskich uczelni, środowisk biznesowych i rozmaitych organizacji.

Ważnym punktem Kongresu było wręczenie Nagrody Dialogu 2022 przyznanej prof. dr. Andrijowi Portnovowi, wykładowcy uniwersytetu Viadrina, pochodzącemu z Ukrainy.

Zainicjowany przez koło naukowe „Poliglodzi” pokaz mody, zorganizowany przez panią Katarzynę Stefanów z Berlina, nawiązywał do tego punktu i wpisywał się w program kongresu,

ponieważ prezentowane kolekcje pochodziły od projektantów zarówno z Polski, jak i Niemiec oraz Ukrainy. Dynamiczny pokaz stanowił jednocześnie finał otwarcia kongresu oraz rozpoczęcie **projektu Studenckiego Koła Naukowego „Poliglodzi” działającego w ramach Katedry Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Rzeszowskiego pt. Moda i Trendy 2022.**

W sobotę, 8 października, o godz. 9:00 na Uniwersytecie Rzeszowskim w budynku A0 przy ul. prof. S. Pigonia w Rzeszowie rozpoczęły się obrady kongresu, podczas których poprowadzone zostały panele dyskusyjne. Towarzystwo im **Interdyscyplinarne Seminarium Naukowe Moda i Trendy 2022.** Odbiło się ono w formie hybrydowej w budynku Biblioteki UR. Wydarzeniu towarzyszyła demonstracja najnowszego modelu mercedesa klasy S, który można było obejrzeć w przestrzeni budynku A0.

Seminarium rozpoczęło się wykładem Beaty Kuman, historyczki sztuki, kustosz w dziale sztuki w Muzeum Okręgowym w Rzeszowie, kuratorki wystawy „Modowy Luksus”. Następnie eksperci z Polski, Niemiec i Ukrainy przedstawili trendy występujące w badanych przez nich dziedzinach,

takich jak język, literatura, prawo i technologia. Nasz uniwersytet reprezentowała dr hab. Maria Krauz, prof. UR, polonistka, językoznawczyni zajmująca się tekstologią, teorią tekstu i dyskursu, lingwistyką tekstu literackiego, geneologią lingwistyczną oraz stylistyką teoretyczną i praktyczną. Na szczególną uwagę zasłużyło wystąpienie dr Magdaleny Kędzior z Akademii Prawa Europejskiego w Trewirze (Niemcy), która jest członkinią grupy eksperckiej Komisji Europejskiej do spraw wdrażania RODO w państwach członkowskich UE, a która przybliżyła nam kierunek prac nad prawnym uregulowaniem działań sztucznej inteligencji.

Organizacja tego wydarzenia wymagała wielkiego zaangażowania i wysokich kompetencji od członków koła naukowego „Poliglodzi”. Sekcja SIBAST, prowadzona przez dr. Iwonę Szwed, asystowała przy organizacji kongresu i projektu Moda i Trendy 2022. Dr Marta Smykała zapewniła tłumaczenie symultaniczne z języka niemieckiego we współpracy ze studentką III roku lingwistyki stosowanej Julią Rozmus. Tłumaczenie z ukraińskiego zapewniła wolontariuszka z UNHCR pani Lilia Bytska. Doktoranci Debora Onik-Maziarz i Piotr Maziarz, wspierani

przez absolwenta UR Amadeusza Kratę, zadbali o obsługę techniczną tego hybrydowego wydarzenia – utworzenie kabin tłumaczeniowych w aplikacji zoom w potrójnej konfiguracji językowej oraz zapewnienie łączności ze zdalnymi uczestnikami. Co ciekawe, tłumaczenie odbywało się jednocześnie online na platformie zoom i miejscowo – przy użyciu zestawów tour-guide, zakupionych w ramach realizowanego do niedawna na naszej uczelni projektu POWER. Jedno z niemieckich wystąpień (na temat użycia dronów we wczesnym wykrywaniu zagrożeń autorstwa dra Svena Schmidta), zostało przesłane w formie nagrania video i studentka II roku lingwistyki, Natalia Kolasa, zapewniła tłumaczenie tego filmu w postaci napisów w języku polskim. Umiejętność tę opanowała w czasie realizacji innego projektu naszego Koła – Wolontariackie Biuro Tłumaczeń w Cieszano-

wie, które powstało w odpowiedzi na sytuację na Ukrainie. Kolejnym zadaniem było pełnienie roli hostess przy pokazie mody – Daria Mach, Klaudia Kożuszek i Olga Ludera, prezes koła „Poligłoci”, mogły wystąpić w kreacjach zapewnionych przez rzeszowską projektantkę mody, absolwentkę filologii germańskiej naszego Uniwersytetu, Basię Olearkę. Tego typu doświadczenie uczy pokonywać stres przed wystąpieniem na scenie i pozwala obyc się z pracą przed kamerą. O dokumentację fotograficzną wydarzenia zadbała studentka III roku lingwistyki pani Wiktoria Ziajkiewicz.

Powyższy opis ukazuje dobitnie, że organizując tego typu wydarzenia stwarzamy studentom możliwość nabywania kompetencji pozajęzykowych, niezmiernie przydatnych w ich późniejszym życiu zawodowym i wyróżniających ich na rynku pracy, a jednocześnie praktycznie niemożliwych do przekazania w ramach tradycyjnych uniwersyteckich form zajęć. Dajemy im także szansę poznania lokalnych władz, przedstawicieli biznesu i ważnych instytucji. Uczestnicy spotkania mogą jednocześnie obserwować spektrum kompeten-

cji naszych studentów, co owocuje interesującymi ofertami pracy, które otrzymują oni często jeszcze w trakcie studiów.

Projekt Moda i Trendy wpisuje się ponadto w strategię rozwoju miasta Rzeszowa pod roboczą nazwą „Rzeszów stolicą mody”. Ze względu na wiele zapytań o seminarium naukowe planujemy jego kolejną edycję, tym razem w murach Muzeum Okręgowego w Rzeszowie.

Wydarzenie mogło się odbyć dzięki wsparciu instytucjonalnemu i finansowemu ze strony Uniwersytetu Rzeszowskiego, Centrum Medycznego MEDYK, Hotelu Prezydenckiego, Centrum Współpracy Międzynarodowej GERMANITAS, PNWM – Polsko-Niemieckiej Wymiany Młodych, DAAD – Deutsches Akademisches Austauschdienst, rzeszowskiej firmy odzieżowej VISSAVI oraz MyStyle Events z Berlina. Dziękujemy szczególnie pani wiceprezydent Krystynie Stachowskiej za inspirację, a panu profesorowi Sylwestrowi Czopkowi za otwartość i przychylność, bez których realizacja tego projektu nie byłaby możliwa.

fot. M. Mraczek, R. Szary

Współpraca polsko-ukraińska w ramach projektu „Cztery elementy natury - harmonia w życiu codziennym”

Krystyna Leśniak-Moczuk, Larisa Fedoniuk, Jarosław Bilik

Realizacja międzynarodowego projektu w ramach współpracy pomiędzy Narodowym Uniwersytetem Medycznym im. Iwana Jakowycza Horbaczewskiego w Tarnopolu i Uniwersytetem Rzeszowskim przynosi kolejne wymierne rezultaty w zakresie edukacji ekologicznej uczniów szkół średnich w obwodzie tarnopolskim (Ukraina) i województwie podkarpackim (Polska).

Natura kształtuje człowieka, stawia go na wyższym poziomie rozwoju, uczy bycia Człowiekiem, a stan ekologii, bogactwo naturalne, zachowanie przyrody przed jej spontanicznym i niekontrolowanym wykorzystaniem zależą od człowieka. Obecność edukacji i kultury ekologicznej oraz wychowania ekologicznego tworzy podstawę pozytywnego stosunku do Natury, a także świadomości człowieka jako jej części. Podniesienie poziomu kultury ekologicznej wymaga intensywnej edukacji ekologicznej całego społeczeństwa, a przede wszystkim młodzieży szkolnej i studenckiej. Zatem gwarancją zrównoważonego rozwoju jest środowiskowa edukacja ekologiczna młodzieży poczynając od najmłodszych lat. Edukacja ekologiczna w ramach projektu odbywająca się na poziomie kształcenia podstawowego, ponadpodstawowego i wyższego w Rze-

szowie i powiecie rzeszowskim była prowadzona przez profesorów uczelni w ramach staży naukowych na Uniwersytecie Rzeszowskim: dr hab. Marię Miczyńską-Kowalską, prof. Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie i prof. dr hab. Larisę Fedoniuk z Tarnopolskiego Narodowego Uniwersytetu Medycznego (TNUM). Działania edukacyjne w szkołach w Tarnopolu realizowane były z kolei w ramach stażu naukowego na TNUM przez dr hab. Krystynę Leśniak-Moczuk, prof. UR, a także przez studentów pierwszego roku TNUM pod przewodnictwem Jarosława Bilika.

Uczestnicy projektu przedstawili szereg ciekawych i znaczących prezentacji w języku ukraińskim, polskim i angielskim, w których cztery elementy natury: ziemia, ogień, woda i powietrze łączą człowieka z przyrodą. Przekazywano słuchaczom wiedzę o środowisku naturalnym jako integralnej części naszego życia w celu uświadomienia, że odejście ludzi od zrozumienia, iż nieposłuszeństwo prawom natury zaburza symbiozę tych czterech elementów, powoduje działania destrukcyjne. Oprócz materiału teoretycznego zawartego w prezentacjach, uczniowie i studenci z wielką przyjemnością brali udział w grach edukacyjnych, quizach i dyskusjach,

rozwiązywali łamigłówki i krzyżówki. Podczas komunikacji z młodzieżą szkolną studenci medycyny umiejętnie zademonstrowali eksperymenty dotyczące fizycznych i chemicznych właściwości powietrza, wody, gleby i ognia oraz ich korzyści dla człowieka. Dzieci w wieku szkolnym miały okazję

zbadać makropreparaty pasożytów jelitowych, a także pod mikroskopem świetlnym oglądać niektóre gatunki robaków pasożytniczych. Ciekawą częścią wydarzeń edukacyjnych był „Królewski Masaż Ogniem” prowadzony w salach gimnastycznych szkół oraz oglądanie filmów o zagrożeniach związanych z ludzkimi pasożytami.

Dziś wiedza ekologiczna człowieka nabiera nie tylko znaczenia teoretycznego, ale także praktycznego charakteru. Edukacja i wychowanie ekologiczne, które opierają się na ekologicznej świadomości jednostek, są w stanie ukształtować wszechstronnie rozwiniętą osobę o racjonalnym, naukowo ugruntowanym stosunku do natury.

Stypendia Ministra Edukacji i Nauki dla wybitnych młodych naukowców w 2022 r.

Jest nam bardzo miło poinformować, że 29 czerwca 2022 r. spośród wniosków osób spełniających warunki otrzymania stypendium Minister Edukacji i Nauki przyznał stypendia 215 młodym naukowcom, w tym 37 doktorantom. W tym znakomitym gronie znalazły się:

- dr hab. inż. Natalia Agnieszka Matłok – Uniwersytet Rzeszowski, Kolegium Nauk Przyrodniczych, Zakład Inżynierii Produkcji Rolno-Spożywczej w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo,
- mgr Magdalena Maria Franczak ze

Szkoły Doktorskiej UR w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Stypendia Ministra otrzymali młodzi naukowcy reprezentujący wszystkie 47 dyscyplin naukowych i artystycznych. Minimalny próg punktowy uprawniający do otrzymania stypendium był różny w każdej dyscyplinie.

Stypendia zostały przyznane na okres 3 lat, a ich miesięczna wysokość wynosi **5,390 zł**. Stypendia będą wypłacane młodym naukowcom przez podmiot, który wnioskował o przyzna-

nie stypendium. Podmioty te zostaną powiadomione o czynnościach, jakie należy podjąć w celu zawarcia umów z młodymi naukowcami dotyczących wypłaty stypendiów.

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

Dr hab. Teresa Zbyrad, prof. UR w Radzie Centrum Badania Opinii Społecznej

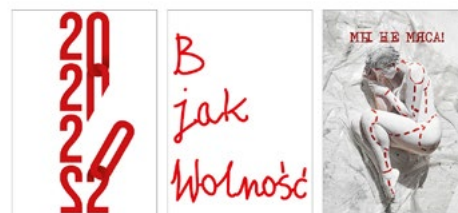
2 czerwca 2022 r. premier Mateusz Morawiecki powołał na członka Rady Centrum Badania Opinii Społecznej przy Prezesie Rady Ministrów dr hab. Teresę Zbyrad, prof. UR – kierownika Zakładu Polityki Społecznej w Instytucie Nauk Socjologicznych w Kolegium Nauk Społecznych oraz przewodniczącą Rzeszowskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Polityki Społecznej.

Pierwsze miejsce pracownika ISP UR mgra Kamila Skrzypca w konkursie „Biało–czerwono–biały” zorganizowanym przez Narodowe Centrum Kultury, MKiDN oraz Ministerstwo Spraw Zagranicznych

9 sierpnia 2022 r. w Warszawie w Łazienkach Królewskich odbył się z udziałem profesora Piotra Glińskiego wernisaż plenerowej wystawy „Biało–czerwono–biały” zorganizowanej przez Narodowe Centrum Kultury we współpracy z MKiDN oraz Ministerstwo Spraw Zagranicznych.

Na konkurs wpłynęły 243 prace z wielu państw, także spoza Europy. Jury przyznało 3 nagrody oraz 14 honorowych wyróżnień. Nagrodzone prace odznaczają się oryginalnym pomysłem typograficznym i błyskotliwym rozwiązaniem koncepcyjnym. Wiele z nich zawierało czytelny znak graficzny wkomponowany w barwy historycznej flagi Białorusi będącej obecnie symbolem używanym przez białoruską opozycję. **I miejsce** otrzymał pracownik Uniwersytetu Rzeszowskiego z Instytutu Sztuk Pięknych mgr Kamil Skrzypiec za pla-

Wystawa *Biało - czerwono - biały*

Galeria plenerowa Muzeum Łazienki Królewskie
Aleje Ujazdowskie 4
9 sierpnia - 4 września

kat pod tytułem „Białoruś 2020–2022”. Zapraszamy do obejrzenia wyróżnionych prac na wystawie pokonkursowej w galerii plenerowej Muzeum Łazienki Królewskie. Prezentując te prace w drugą rocznicę masowych protestów na Białorusi, apelujemy o pamięć o represjonowanych za naszą wschodnią granicą i solidarność z naszymi sąsiadami w ich drodze do wolności i demokracji. Gratulujemy!

fot. Moja Monika Zimirowicz

Grant naukowy w ramach konkursu MINIATURA dla dra Tomasza Wójcika

Z przyjemnością informujemy, że pan dr Tomasz Wójcik, pracownik Instytutu Nauk Rolniczych, Ochrony i Kształowania Środowiska z Kolegium Nauk Przyrodniczych, otrzymał finansowanie projektu naukowego w ramach konkursu MINIATURA 6.

Działanie naukowe „Wzorce zmienności morfologicznej i genetycznej wyspowych populacji *Gentiana cruciata* L. w Polsce południowo-wschodniej” zostanie dofinansowane na kwotę 47 410 zł.

Cele projektu obejmują (1) poznanie poziomu genetycznej zmienności wewnątrzpopulacyjnej i zróżnicowania między populacjami w zależności od stopnia ich izolacji i odległości między nimi oraz (2) określenia liczebność populacji i stopnia zróżnicowania wybranych cech morfologicznych *Gentiana cruciata* w różnych warunkach siedliskowych.

Goryczka krzyżowa *Gentiana cruciata* L. występuje na murawach kserotermicznych, które stanowią istotny element bioróżnorodności flory Europy Środkowej i obecnie należą do najsilniej zagrożonych elementów środowiska przyrodniczego. W Polsce jest gatunkiem rzadkim, objętym ścisłą ochroną gatunkową. Jej populacje położone są na obwodzie geograficznego zasięgu, silnie izolowane i często nie dochodzi do przepływu genów między nimi. Poznanie struktury i zmienności genetycznej *Gentiana cruciata* oraz analiza różnych parametrów siedliskowych pozwoli określić stan zachowania populacji oraz zaplanować działania zmierzające do efektywnej ochrony bioróżnorodności.

Grant NPRH w Instytucie Polonistyki i Dziennikarstwa

Z radością informujemy, że decyzją Ministra Edukacji i Nauki projekt naukowy pt. *Słownik biograficzny polskich pisarek emigracyjnych 1939–1989* (NPRH/DN/SP/495640/2021/10) został zakwalifikowany do finansowania w ramach programu „Dziedzictwo narodowe”.

Celem projektu *Słownik biograficzny polskich pisarek emigracyjnych 1939–1989* jest opracowanie biogramów

pisarek emigracyjnych wraz z hasłową charakterystyką twórczości i bibliografią. Zaproponowane odczytanie biogramów pisarek w kontekście ich twórczości wytyczy nowe szlaki do badań nad polskim dziedzictwem kulturowym na wychodźstwie. Projekt zakłada dwie wersje: rozszerzoną – elektroniczną i standardową – książkową, co zapewni szerokie oddziaływanie. Kwota finansowania

projektu wynosi 661 415,00 złotych. Kierowniczką projektu jest prof. dr hab. Jolanta Pasterska z Instytutu Polonistyki i Dziennikarstwa. Serdecznie gratulujemy!

**NARODOWY PROGRAM
ROZWOJU HUMANISTYKI**

„Nauka dla Społeczeństwa” dla Kolegium Nauk Humanistycznych UR

Z przyjemnością informujemy, że projekt „Ku lepszej przyszłości. Opieka nad dziećmi na ziemiach polskich w XIX–XXI wieku” autorstwa prof. dra hab. Pawła Graty i dra Jarosława Kinala otrzymał kategorię A i został w całości zakwalifikowany do finansowania przez Ministra Edukacji i Nauki w ramach programu „Nauka dla Społeczeństwa” w obszarach „Doskonałość Naukowa” oraz „Humanistyka – Społeczeństwo – Tożsamość”. Kwota finansowania projektu wynosi 412 850 zł.

Przedmiotem badań realizowanych w ramach projektu będą dzieje opieki nad dzieckiem na ziemiach polskich

od XIX do XXI wieku – opieki w szerokim rozumieniu tego pojęcia obejmującym zarówno zachodzący postęp w tej mierze, jak też ewoluujące miejsce i sposób pielęgnacji dziecka w rodzinie oraz wszelkie formy wsparcia jego rozwoju oferowane przez instytucje zewnętrzne, poczynając od państwa poprzez władze samorządowe, organizacje społeczne aż po związki wyznaniowe.

Naukowym rezultatem realizacji projektu będzie obejmujący 50 arkuszy wydawniczych słownik historyczny *Opieka nad dziećmi na ziemiach polskich w XIX–XXI wieku* opublikowany

w formie drukowanej oraz upowszechniany on-line.

Zespół prof. dra hab. Pawła Graty równolegle realizuje również dwa inne projekty „Niepodległa Polska i wolni Polacy w XIX–XXI” w ramach programu „Szlakami Niepodległej” oraz „Modernization processes in the Younger Europe. Central European Congress of Economic History” w ramach programu „Doskonała Nauka”.

**NAUKA DLA
SPOŁECZEŃSTWA**

Spółeczna Odpowiedzialność Nauki dla Kolegium Nauk Humanistycznych

Informujemy, że projekt autorstwa prof. Pawła Graty i dra Jarosława Kinala pt. „Polscy bohaterowie. Modernizatorzy, innowatorzy, wynalazcy” otrzymał najwyższą możliwą ocenę w procedurze ewaluacyjnej projektów w ramach programu „Spółeczna Odpowiedzialność Nauki”.

Celem projektu jest popularyzacja w społeczeństwie wiedzy o dokona-

niach modernizacyjnych Polaków i ich wkładzie w rozwój społeczno-gospodarczy ziem polskich oraz wpływu prezentowanych osiągnięć na rozwój innych krajów i społeczeństw. W ramach projektu planowane jest stworzenie wystawy on-line przekazanej do bibliotek i podmiotów JST w kraju, a także organizacji polonijnych na świecie oraz wydanie albumu

w wersji on-line oraz drukowanej. Wystawa i album przygotowane we współpracy z pracownikami Instytutu Sztuk Pięknych Uniwersytetu Rzeszowskiego będą prezentować 50 najbardziej istotnych, z punktu widzenia historii społecznej i gospodarczej, postaci polskiej modernizacji. Wartość projektu wynosi 114 000 zł.

Doskonała Nauka dla Kolegium Nauk Humanistycznych

Z przyjemnością informujemy, że projekt konferencji naukowej pt. „Galicyjski tygiel. Inteligencja w zaborze austriackim (1772–1918)” został zakwalifikowany do finansowania przez Ministra Edukacji i Nauki w ramach projektu „Doskonała nauka – wsparcie konferencji naukowych”.

Kwota finansowania projektu wynosi 173 800 zł. Kierownikiem projektu jest pani dr Agnieszka Kawalec z Instytutu Historii UR.

Celem projektu jest organizacja i realizacja Międzynarodowej Konferencji Naukowej zatytułowanej „Galicyjski tygiel. Inteligencja w zaborze austriackim (1772–1918)”, która poświęcona będzie badaniom nad wielonarodową inteligencją (polską, ukraińską, ormiań-

ską, żydowską, niemiecką, węgierską, czeską). Dotychczasowy stan badań wskazuje, że spośród trzech zaborów inteligencja w Galicji została najsłabiej rozpoznana. Polska i europejska historiografia ma w tej dziedzinie charakter przyczynkowski, dotyczy jedynie szczegółowych zagadnień, grup społecznych, niektórych korporacji zawodowych, jest rozproszona, brakuje spójnego, syntetycznego opracowania. Konferencja ma na celu integrację środowisk naukowych z Europy Środkowo-Wschodniej (ze szczególnym uwzględnieniem krajów wchodzących w skład dawnej monarchii austro-węgierskiej).

Konferencja ma mieć charakter debaty w gronie międzynarodowym, między-

pokoleniowym i interdyscyplinarnym. W ramach projektu planowana jest organizacja dwudniowej konferencji naukowej w formie stacjonarnej (z możliwością uczestnictwa online) oraz publikacja prac w formie tradycyjnej i online, w wersji głównie polskiej i angielskiej (z możliwością publikacji poszczególnych tekstów w języku niemieckim i ukraińskim).

Podczas konferencji nastąpi powołanie międzynarodowego zespołu badawczego, którego zadaniem będzie opracowanie węzłowych problemów naukowych i dalszego harmonogramu prac (seminaria i konferencje) na temat inteligencji w zaborze austriackim (1772–1918).

Feniks 2022. Wyróżnienie dla Wydawnictwa Uniwersytetu Rzeszowskiego

Elżbieta Kot

*Liturgia bez muzyki
jest jak dzwon bez serca*

Inauguracja roku akademickiego 2022 zbiegła się z miłym dla Wydawnictwa UR wydarzeniem. Opublikowana przez nas książka prof. Kazimierza Ożoga pt. *Polskie pieśni religijne. Aspekty językowe i kulturowe* otrzymała wyróżnienie w Jubile-

uszowym 25 Konkursie Stowarzyszenia Wydawców Katolickich „Feniks 2022” w kategorii muzyka chrześcijańska klasyczna. Jury konkursu doceniło wnikliwe naukowe opracowanie fenomenu kulturowego, jaki stanowią polskie pieśni religijne, spełniające ważną rolę edukacyjną i formacyjną kolejnych pokoleń Polaków. Autor z właściwą sobie pasją dla literatury religijnej i języka liturgii pokazał, jak muzyka i teksty pieśni kształtują od lat obyczajowość, świadomość narodową, postawy społeczne i jednostkowe oraz upowszechniają chrześcijański system wartości w coraz bardziej laicyzującym się świecie. Gratulujemy Szanownemu Profesorowi, naszemu Przyjacielowi, nagrodzonego dzieła i jesteśmy wdzięczni, że zechciał opublikować je w Wydawnictwie UR.

Wyróżnienie jest dla nas tym cenniejsze, że Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego było jedną z trzech uczelni wyższych (obok UKSW i KUL) wyróżnionych w konkursie „Feniks 2022”. Pięknie się też złożyło, że nagrodę w kategorii muzycznej odbieraliśmy w przypadającym na 1 października Międzynarodowym Dniu Muzyki.

Naukowcy z Uniwersytetu Rzeszowskiego absolwentami PAPA SCIENCE STARTUP

22 września 2022 r. w siedzibie Podkarpackiego Centrum Innowacji absolwenci PAPA SCIENCE STARTUP odebrali Certyfikaty Menadżera Transferu Technologii. Program akceleracyjny ukończyło 17 naukowców z podkarpackich uczelni wyższych, wśród których 10 to pracownicy Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Celem programu PAPA SCIENCE STARTUP było wsparcie akademickich przedsięwzięć technologicznych oraz rozwój przedsiębiorczości akademickiej. – „Nie ma jednej recepty na to, by naukowcy chcieli angażować się we współpracę z biznesem i z drugiej strony – aby biznes aktywnie uczestniczył we współpracy z naukowcami – niż zbudowanie wzajemnego zrozumienia i akceptacji odmienności podejścia do rozwiązywania problemów. Program akceleracji przedsiębiorczości akademickiej SCIENCE STARTUP jest pomyślany właśnie jako inspiracja do wyboru tego typu podejścia opartego na wzbogacaniu dotychczasowej wiedzy, umiejętności i doświadczenia podkarpackich naukowców z obszaru praktyki tworzeniem pro-

jektów gospodarczych” – mówi **Timea Sulenta-Pluta**, dyrektor zarządzający ds. komercjalizacji badań PCI.

Program PAPA obejmował 52 godziny zajęć i 12 bloków tematycznych. Podczas jego trwania uczestnicy poszerzali swoją wiedzę w trzech obszarach tematycznych: menadżerskim, związanym z zarządzaniem przedsiębiorstwem; projektowania biznesu oraz prawa i finansów. We współpracy z mentorami absolwenci programu opracowali modele biznesowe dla innowacyjnych pomysłów naukowców z Podkarpacia, w tym wytworzonych w ramach oferowanych im przez PCI programów grantowych.

– „To była bardzo ciekawa inicjatywa pozwalająca naukowcom wyjść z murów uczelni i skonfrontować się z otoczeniem biznesowym. Mieliśmy okazję do tego, aby nasze projekty biznesowe zostały ocenione w sposób obiektywny oraz zrecenzowane, co jest niezwykle ważne z punktu widzenia pracowników akademickich” – mówi **dr hab. Grzegorz Hajduk, prof. UR**, jeden z absolwentów PAPA SCIENCE STARTUP.

Laureatami programu reprezentującymi Uniwersytet Rzeszowski zostali:

- dr inż. Tomasz Cebulak
- dr Anita Zapałowska
- dr hab. Waldemar Grzegorzewski, prof. UR
- dr hab. Magdalena Sowa-Kućma, prof. UR
- dr hab. Grzegorz Hajduk, prof. UR
- dr Kamil Jurowski
- dr Piotr Małtosz
- dr inż. Anna Czerniecka-Kubicka
- dr Wojciech Bajorek.

Program PAPA jest jednym z wielu prowadzonych przez PCI działań mających na celu z jednej strony rozwój innowacji akademickich, a z drugiej dopasowanie ich do potrzeb przyszłych użytkowników w drodze zwiększenia zrozumienia i akceptacji odmienności podejścia do rozwiązywania problemów przez naukowców i przedsiębiorców. Stanowi on także przestrzeń do wymiany wiedzy i doświadczeń oraz rozwijania umiejętności biznesowych jego uczestników oraz współdzielenia się tymi nowymi kompetencjami z innymi osobami ze świata akademickiego.

źródło – materiały prasowe PCI

Wydawnictwo UR na Targach Książki w Warszawie

Ewa Kuc

Wydawnictwo UR cyklicznie uczestniczy w najważniejszych wydarzeniach branżowych w Polsce. Staramy się, aby publikacje naszych autorów, pracowników naukowych Uniwersytetu Rzeszowskiego, zaistniały na prestiżowych konkursach oraz targach książki. W myśl tej idei od 26 do 29 maja 2022 r. nasza oficyna uczestniczyła w Targach Książki Akademickiej i Naukowej ACADEMIA odbywających się w ramach Targów Książki w Warszawie. 500 wydawców z 13 krajów zaprezentowało swoją ofertę na stoiskach rozlokowanych w Pałacu Kultury i Nauki, jak i w namiotach przed nim. Tym, co wyróżnia tę imprezę spośród innych spotkań z książką, jest właśnie jej półplenerowy charakter. Zmiana ta, wymuszona przez pandemię, została entuzjastycznie przyjęta przez odbiorców, a frekwencja dopisała mimo kapryśnej pogody. Kiermaszowa atmosfera w sercu stolicy i stoiska na wolnym powietrzu przyciągnęły tysiące czytelników na Plac Defilad. Jak podaje organizator – Fundacja Historia i Kultura – targi odwiedziło około 90 tys. osób. Imprezie towarzyszył bogaty program: Festiwal Kryminalna Warszawa, Dzień Reportażu z Nagrodą im. Ryszarda Kapuścińskiego, Festiwal Komiksowa Warszawa, strefa fantastyki, atrakcje dla dzieci i młodzieży oraz spotkania z autorami na stoiskach i targowych scenach. Warszawskie święto książki współtworzyło ok. 800 autorów, w tym 30 z Norwegii – kraju, który był gościem

honorowym targów i zaprezentował swój program pod hasłem „Marzenie jest w nas” zaczerpniętym z tekstów norweskiego poety Olafa H. Hauge’a. Organizatorzy zaplanowali aż 50 wydarzeń poświęconych gościowi honorowemu, które z pewnością dostarczyły wielu emocji oraz pozwoliły lepiej poznać nie tylko norweskich noblistów, ale i historię, kulturę oraz wartości tego kraju. Warto jeszcze wspomnieć o ciekawostce: co godzinę na stanowisku norweskim organizowany był błyskawiczny kurs językowy „Nauka norweskiego w 15 minut!”.

Stoisko Wydawnictwa UR w Pałacu Kultury i Nauki zachęcało promocyjnymi cenami i szeroką ofertą wydawniczą

Stoisko Wydawnictwa Uniwersytetu Rzeszowskiego usytuowane w sali Korczaka Pałacu cieszyło się dużym zainteresowaniem. Nasze nowości, imponująco prezentujące się na półkach, były chętnie oglądane i kupowane. Wielu odwiedzających było pod wrażeniem liczby wydawanych

przez nas tytułów, ich różnorodności tematycznej oraz profesjonalizmu edytorskiego. Niesłabnącym zainteresowaniem cieszyła się również tania książka, która pozyskała swoich nabywców i w ten sposób – nowe życie, opuszczając magazynowe półki.

Targi książki w Warszawie wróciły do Pałacu Kultury i Nauki, dodatkowo zyskały nową formułę – częściowo odbywają się w namiotach na Placu Defilad

Nic tak bowiem nie cieszy bibliofila jak zakup dobrej książki w atrakcyjnej cenie. Targi uważamy za udane, marketingowo i sprzedażowo okazały się sukcesem i mamy nadzieję, że na stałe zagoszczą w Pałacu Kultury i Nauki.

„Resovia Saltans” w Toskanii!

Jadwiga Bär

W tegorocznym wakacyjnym sezonie artystycznym „Resovia Saltans” miała przyjemność uczestniczyć w międzynarodowym festiwalu folklorystycznym „Under the Tuscan sky”. Wśród dziesięciu europejskich grup artystycznych, m.in. z Sycylii, Rumunii, Węgier, Bułgarii i Turcji, Resovia była jedynym zespołem reprezentującym nasz kraj. W czasie koncertów festiwalowych grupa wokalna zaśpiewała wiązkę przyspiewek ludowych, a grupa baletowa zatańczyła m.in. suitę tańców lubelskich. Do śpiewu i tańca akompaniowała orkiestra Zespołu. Resovia została bardzo ciepło przyjęta przez zgromadzoną włoską publiczność, która podziwiając barwne stroje, tańce, śpiew i ciekawe aranżacje muzyczne, wielokrotnie nagradzała Resoviaków głośnym aplauzem.

W czasie pobytu w Toskanii organizatorzy wyjazdu zatroszczyli się o liczne dodatkowe atrakcje. Pomimo panujących we Włoszech upałów (temperatura powietrza sięgała 42°C), Resoviacy zwiedzili zabytkową Pizę, w której znajduje się słynna Torre Pendente (Krzywa Wieża), perłę renesansu, stolicę Toskanii – Florencję, odbyli rejs łodzią wzdłuż wybrzeża tokańskiego, podziwiając Alpy Apuańskie i malownicze miasteczka Cinque Terre oraz relak-

sowali się na plaży, kąpiąc w turkusowych wodach Morza Tyrreńskiego. Nie zabrakło również okazji, by spróbować tradycyjnej kuchni włoskiej, przede wszystkim różnych rodzajów pizzy i spaghetti. Po pięciodniowym poby-

cie wszyscy pełni wrażeń wrócili szczęśliwie do domów z nadzieją na kolejny tak piękny wakacyjny festiwal – już za rok!

Studenci – tancerze, wokaliści i muzycy ZPIT „Resovia Saltans” pra-

gną złożyć serdeczne podziękowania JM Rektorowi UR prof. dr. hab. Sylwestrowi Czopkowi oraz pani prorektor UR dr hab. Elżbiecie Rokosz, prof. UR, za udzielone wsparcie, bez którego wyjazd ten nie byłby możliwy dla wielu z nich. Udział w festiwalu był piękną formą nagrody za wieloletnie uczestnictwo w zajęciach tanecznych, wokalnych i muzycznych Zespołu, jak również za szerzenie polskiej kultury ludowej wśród naszej społeczności akademickiej i za granicą.

Do międzynarodowego festiwalu folklorystycznego „Resovia Saltans” przygotowała kadra Zespołu: z grupą wokalną pracował chórmistrz mgr Sławomir Gołąb, z orkiestrą kameralną prof. dr hab. Paweł Paluch (kierownictwo i aranżacje muzyczne), grupę baletową przygotowała dr Jadwiga Bär, za kostiumy odpowiedzialna była Agnieszka Momola. Kierownikiem wyjazdu był mgr Romuald Kalinowski, dyrektor Studium Kulturalno-Oświatowego UR, kierownik i choreograf ZPIT „Resovia Saltans”.

Henryk Kurczab (1930–2022)

Elżbieta Mazur

Henryk Kurczab urodził się 5 kwietnia 1930 r., zmarł 9 lipca 2022 r. Profesor pozostanie w naszej pamięci jako literaturoznawca, dydaktyk literatury i języka polskiego, niestrudzony badacz teorii oraz praktyki integracji kształcenia humanistycznego, twórca koncepcji nauczania integrującego i rzeszowskiej szkoły integracji, wychowawca wielu pokoleń nauczycieli polonistów. Wraz z jego odejściem społeczność Instytutu Polonistyki i Dziennikarstwa Uniwersytetu Rzeszowskiego utraciła pracowitego, życzliwego, cechującego się dociekliwością badawczą, oddanego dydaktyce polonistycznej i kształceniu nauczycieli języka polskiego Uczzonego, Dydaktyka, Przyjaciela.

Dorastał w Chojniku, w powiecie tarnowskim. Po ukończeniu szkoły podstawowej w Tuchowie kontynuował naukę w gimnazjum i liceum w Tarnowie. Po maturze, w 1950 r., rozpoczął studia polonistyczne w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Krakowie, uzyskując w 1953 r. dyplom ukończenia studiów I stopnia i kwalifikacje do nauczania języka polskiego w szkołach ogólnokształcących stopnia podstawowego i średniego oraz w ośrodkach kształcenia nauczycieli. Studia kontynuował na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, gdzie w 1960 r. uzyskał tytuł magistra filologii polskiej. W latach 1963–1968 odbywał studia doktoranckie w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Krakowie. Stopień doktora nauk humanistycz-

nych uzyskał w 1970 r. na podstawie rozprawy *Tatrzańska twórczość literacka Stanisława Witkiewicza*. Habilitował się w roku 1980 na Wydziale Humanistycznym WSP w Krakowie na podstawie dwóch prac: *Nauczanie integrujące języka polskiego w szkole ogólnokształcącej* (Rzeszów 1979) oraz *Modele lekcji z nauki o języku w szkole średniej* (wyd. I, Rzeszów 1975). Tytuł profesora nadzwyczajnego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie otrzymał w 1990 r., tytuł profesora Uniwersytetu Rzeszowskiego w 2001 r. W latach 1953–1968 pracował jako nauczyciel języka polskiego w Liceum Pedagogicznym w Inowrocławiu. Z Rzeszowem związany był od 1968 r., tj. od podjęcia pracy w Wyższej Szkole

Pedagogicznej w Rzeszowie. W Instytucie Filologii Polskiej WSP w Rzeszowie i UR pracował w latach 1968–2001, przez wiele lat sprawując funkcje kierownicze. W latach 1974–2001 kierował Zakładem Metodyki Nauczania Literatury i Języka Polskiego w Instytucie Filologii Polskiej WSP w Rzeszowie i UR; w latach 1984–1987 był dziekanem Wydziału Humanistycznego/Filologicznego WSP w Rzeszowie; w latach 1974–1993 był członkiem senatu naszej uczelni. W roku 2001 prof. Henryk Kurczab przeszedł na emeryturę; seminaria magisterskie prowadził do roku 2003. Wypromował 521 magistrów i 2 doktorów.

Jego zainteresowania naukowe obejmowały m.in. badania literaturoznawcze, kształcenie literackie i kulturowe oraz językowe, nauczanie integrujące języka polskiego, pogranicza i korespondencje sztuk, konteksty dzieła literackiego, problematykę aksjologiczną. Opublikował 6 monografii, ponad 120 rozpraw i artykułów oraz wiele prac redakcyjnych: zob. H. Kurczab, *Bibliografia prac Henryka Kurczaba 1969-2010* (Rzeszów 2010). Ważniejsze prace jego autorstwa to np.: *Tatrzańska twórczość literacka Stanisława Witkiewicza* (Rzeszów 1973), *Modele lekcji z nauki i języku w szkole średniej* (Rzeszów 1975, 1977, 1985), *Nauczanie integrujące języka polskiego w szkole ogólnokształcącej* (Rzeszów 1979), *Sprawdziany z języka polskiego dla klas VII-VIII szkoły podstawowej* (współautorka: Janina Kurczab; Rzeszów 1984, 1988, 1990), *Scalenie tre-*

ści kształcenia w przygotowaniu zawodowym nauczyciela polonisty (Rzeszów 1993), *Pogranicza sztuk i konteksty literatury pięknej* (Rzeszów 2001), *W trosce o poprawność języka ojczystego. Polszczyzna dawna i dzisiejsza* (Rzeszów 2019).

Prof. Henryk Kurczab był członkiem wielu gremiów naukowych. W latach 1978–1980 i 1988–1991 pracował w zespole kierunkowym filologii polskiej Centralnego Ośrodka Metodycznego Kształcenia i Doskonalenia Nauczycieli (przy WSP w Krakowie), w latach 1978–1981 był członkiem Komisji Programowo-Dydaktycznej KNoL PAN; należał do Towarzystwa Naukowego w Rzeszowie i Towarzy-

stwa Literackiego im. Adama Mickiewicza. Za działalność naukową i dydaktyczną był wielokrotnie nagradzany, uhonorowany został m.in. trzykrotnie nagrodami indywidualnymi MNiSW za osiągnięcia w dziedzinie badań naukowych oraz za autorstwo wyróżniających się podręczników dla studentów, Nagrodami Rektora WSP w Rzeszowie za publikacje naukowe, osiągnięcia dydaktyczne oraz za współpracę ze środowiskiem nauczycielskim. Otrzymał również liczne odznaczenia, m.in. Złoty Krzyż Zasługi (1974), Medal Komisji Edukacji Narodowej (1979), Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1990).

W roku 2000 współpracownicy

i uczniowie z Instytutu Filologii Polskiej WSP w Rzeszowie z okazji czterdziestolecia pracy naukowej i siedemdziesiątych urodzin prof. Henryka Kurczaba przygotowali monografię zbiorową *Polonistyka zintegrowana* (Rzeszów 2000), a w 2013 r. w Wydawnictwie UR ukazała się dwutomowa publikacja *Integracja wczoraj i dziś w kształceniu polonistycznym*. Podkreślić warto, że w kolejnych dekadach prof. Henryk Kurczab nadal był otwarty na wyzwania i inspirujący. Wciąż pozostawał twórczy i aktywny naukowo, przygotowywał artykuły, pisał dziennik... Z szacunku do pracy i z zamiłowaniem do nauki.

Cześć Jego pamięci.

Wakacje z BON UR

Wioletta Bator

W czasie tegorocznych wakacji Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych Uniwersytetu Rzeszowskiego jak co roku zorganizowało obozy sportowo-szkoleniowe dla studentów z niepełnosprawnościami i wolontariuszy UR. Pierwszy obóz, na który udali się studenci, odbył się w dniach 23–30 lipca 2022 r. w miejscowości Polańczyk. Piękna pogoda przyczyniła się do tego, że pobyt w Bieszczadach był bardzo udany. Główną część wyjazdu stanowiły aktywności na wodzie, takie jak pływanie, żeglarstwo, kajakarstwo i rowery wodne. Podczas pływania w zalewie nad bezpieczeństwem studentów czuwała trenerka pływania dr hab. Iwona Tabaczek-Bajster, prof. UR, oraz prezes Bieszczadzkiego WOPR mgr Artur Szymański, którzy udzie-

lali młodym pływakom cennych rad i wskazówek oraz asekurowali ich podczas zajęć. Studenci brali także aktywny udział w zajęciach nordic walking oraz odwiedzili punkt widokowy w Polańczyku, z którego rozpościerał się wyjątkowy widok na jezioro i pobliskie góry. Uczestniczyli też w pokazie trialu rowerowego wykonywanego przez Krystiana Herbę (absolwenta UR).

Podczas obozu odbyły się wycieczki w dwa malownicze miejsca. Pierwsze z nich to Jezioro Bobrowe, które z pewnością docenili wszyscy miłośnicy natury. Cisza, spokój, a także niesamowite widoki pozwoliły studentom nieco odpocząć od wodnych aktywności. Natomiast druga wycieczka odbyła się do Łopienki, nieistniejącej już wsi,

której jedynym zachowanym budynkiem jest murowana cerkiew greckokatolicka.

Dzięki długoletniej współpracy BON UR z BWOPR studenci mogli dowiedzieć się od ratowników, jak postępować w awaryjnych sytuacjach na wodzie oraz jak odpowiednio udzielić pomocy, mając na względzie również własne bezpieczeństwo. Odbył się także pokaz udzielania pierwszej pomocy, dzięki któremu młodzież mogła przypomnieć oraz utrwalić sobie zasady RKO. Cenne informacje przekazane przez ratowników BWOPR z pewnością przyczyniły się do rozważnego i bezpiecznego wypoczynku nad Jeziorem Solińskim.

Drugi obóz szkoleniowy odbył się w dniach 6–13 sierpnia 2022 r. w Regiowie niedaleko Gorlic. Podczas obozu studenci mogli rozpocząć naukę jazdy konnej lub ją doskonalić. W trakcie obozu odbyły się również trzydniowe warsztaty terapii grupowej prowadzone przez doświadczoną psycholog. Nie zabrakło też innych aktywności, były to zajęcia integracyjne i rekreacyjne, gry planszowe, spacer, wycieczki rowerowe. Rozegrany został turniej w tenisie stołowym, a także frisbee. Przejazd bryczkami dostarczył wiele emocji i pięknych widoków, a wspólne śpiewanie przy ognisku to świetny pomysł na spędzenie letniego

wieczoru wśród przyjaciół. Ciekawym punktem obozu była wycieczka do Krynicy, gdzie studenci mogli zobaczyć barwne centrum, a także odwiedzić pijalnię wód mineralnych.

Ostatni wakacyjny wyjazd z nauką języka hiszpańskiego dla studentów z niepełnosprawnościami i wolontariatu odbył się w dniach 9–18 września w Jarosławcu nad Bałtykiem. Oprócz zajęć językowych organizowane były wycieczki rowerowe, długie wycieczki piesze, nordic walking, rozegrano też turniej w tenisie stołowym oraz

rywalizowano w bule. Studenci zwiedzili pobliski Darłówek. Odbyła się też wycieczka do Słowińskiego Parku Narodowego, która była bardzo udana ze względu na piękną, słoneczną pogodę. Studenci odwiedzili również Muzeum Bursztynu w Jarosławcu. Zachęcam wszystkich studentów, którzy jeszcze z nami nie wyjeżdżali, do udziału w obozach, można na nich poprawić swoją kondycję fizyczną, nauczyć się nowych rzeczy, zwiedzić piękne miejsca i znaleźć przyjaciół.

Studenci ratownictwa medycznego w Bieszczadach

Ikona Tabaczek-Bejster

W dniach 11–19 czerwca 2022 r. odbył się po raz dziesiąty programowy obóz sprawnościowy z elementami ratownictwa specjalistycznego zorganizowany dla studentów II roku kierunku ratownictwo medyczne Uniwersytetu Rzeszowskiego. Turnus tradycyjnie już zorganizowano w Wojskowym Zespole Wypoczynkowym „Rewita” nad Zalewem Solińskim. Celem wyjazdu

było zapoznanie studentów ze specyfiką i charakterem pracy ratowników WOPR, GOPR, LPR. Przyszli ratownicy medyczni mieli również za zadanie doskonalić swoją sprawność fizyczną, która jest niezbędna do wykonywania tego zawodu. Podczas obozu studenci odbyli szkolenie oraz doskonalili swoje umiejętności z zakresu pływania (na pływalni i wodach otwartych), żeglar-

stwa, kajakarstwa, wioślarstwa, technik ratownictwa wodnego, gier zespołowych, atletyki terenowej oraz turystyki pieszej. W czasie trwania obozu odbyła się również wycieczka piesza na szczyt w Bieszczadach Zachodnich – Korbanie.

Podczas trwania obozu studenci gościli w Bazie Centralnej Bieszczadzkiego WOPR w Polańczyku, gdzie zapo-

znali się ze specyfiką pracy i sprzętem stosowanym w ratownictwie wodnym. Studentom zostały również zaprezentowane zasady działania i wyposażenie ambulansu wodnego. Młodzież wraz z kadrą udała się też do Sanoka, gdzie gościła w bazie Grupy Bieszczadzkiej GOPR oraz w Bazie HEMS Sanok – Lotnicze Pogotowie Ratunkowe. Przyszli ratownicy medyczni zapoznali się tam ze specyfiką pracy ratowników górskich oraz ze stosowanym przez nich sprzętem oraz ze sprzętem i specyfiką pracy w LPR. Ostatnie dwa dni obozu przeprowadzono w Rzeszowie. Pierwszego dnia studenci odbyli zajęcia w Uniwersyteckim Centrum Lekkoatletycznym, kolejnego zaś uczestniczyli w zajęciach z kajakarstwa i zespołowych grach sportowych nad Zalewem Rzeszowskim.

W trakcie obozu specjalistyczne zajęcia dla studentów prowadzili: dr hab. Iwona Tabaczek-Bejster, prof. UR, prezes Bieszczadzkiego WOPR mgr Artur Szymański oraz dr Miłosz Szczudło.

Memoriał im. Edwarda Sądeckiego w Windsurfingu „Edi Cup” oraz Festiwal Sportów Wodnych AZS

W dniach 13–14 sierpnia 2022 r. baza żeglarska AZS Uniwersytetu Rzeszowskiego gościła uczestników najważniejszej studenckiej imprezy nad Jeziorem Solińskim – Memoriału im. Edwarda Sądeckiego w Windsurfingu popularnie zwanego „Edi Cup” oraz Festiwalu Sportów Wodnych AZS.

Impreza ta ma już 20-letnią historię, a poświęcona jest Edwardowi Sądeckiemu, wykładowcy akademickiemu, instruktorowi żeglarstwa i windsurfingu, prekursorowi żeglarstwa deskowego na Podkarpaciu i twórcy wspomnianej na wstępie studenckiej bazy żeglarskiej.

W pierwszym dniu uczestnicy rywalizowali w konkurencjach sportowych. Warunki pogodowe pozwoliły na rozegranie 4 wyścigów w regatach windsurfingowych, w których najlepszy okazał się Łukasz Nizioł, drugie miejsce zajął Mateusz Piecuch, a trzecie nestor windsurfingu i uczestnik wszystkich 20 edycji imprezy Janusz Świętoniowski. Wśród kobiet zwyciężyła Joanna Golus, drugie miejsce zajęła Anna Gil.

Popołudniowe regaty w klasie „omega” zgromadziły 10 załóg rywalizujących o miejsce w finale w trzech wyścigach eliminacyjnych. Ostatecznie w finale zwyciężyła „o włos” załoga doświadczonej instruktorki żeglarstwa Anny Gil przed załogą Jerzego Kulasy (wiceprezesa Klubu AZS UR), trzecie miejsce przypadło ekipie kierowanej przez Mateusza Piecucha.

Nagrody dla zwycięzców regat wręczał JM Rektor Karpackiej Państwowej Uczelni w Krośnie prof. Zbigniew Barabas oraz prezesi Klubów Uczelnianych AZS UR – Mateusz Salamon i KPU – Grzegorz Sobolewski.

Na zakończenie zmagani sportowych

rozegrano wyścigi SUP-ów (Stand Up Paddling) – bardzo popularna ostatnio forma rekreacyjnego pływania z wiosłem na lekkiej, często dmuchanej desce. W kategorii dorosłych zwyciężył Marcin Kowalik przed Szymonem Pomiankiem i najwyższej notowaną

z kobiet Ewą Świgoń, znaną popularyzatorką tej dyscypliny. W kategorii dzieci najlepszą okazała się Zosia Panek przed Szymonem Baranem i Marceliną Kulasą. Warto wspomnieć, że Szymek i Marcelina to już trzecie pokolenie amatorów sportów wodnych wychowane w bazie AZS UR. Wieczór zakończył się przy ognisku, oczywiście z gitarą i śpiewem. Dzień drugi imprezy to przede wszystkim tzw. „bieg memoriałowy”, wyścig na deskach i innym lekkim sprzęcie pływającym, ale w nietypowej formie. Każdy uczestnik miał bowiem obowiązek wystartować w jak najbardziej fantazyjnym przebraniu. I tym razem pomysłów nie zabrakło. Głosowaniem publiczności nagrodą za najlepsze i najbardziej pracowite przebranie uhonorowano Vikinga (Jerzego Kulasę z córką Marceliną), tym niemniej sporo braw zebrał wspomniany wcześniej Janusz Świętoniowski w przebraniu pod nazwą „Worek EkoGroszku”. Na zakończenie nie zabrakło oczywiście trofeów dla zwycięzców i nagród dla uczestników ufundowanych przez sponsorów oraz wspólnego zdjęcia.

W konkurencjach sportowych wzięło udział łącznie 66 zawodników, a w całej imprezie ponad 150 osób. Organizatorami imprezy byli: Klub Uczelniany AZS Uniwersytetu Rzeszowskiego i Klub Uczelniany AZS Karpackiej Państwowej Uczelni w Krośnie. Do zobaczenia za rok!

Sponsorzy imprezy:

- Uniwersytet Rzeszowski, Dział Promocji UR
  - AZS KPU Krosno
  - Ziaja Polska Marcin Fruga
  - Nałęczowianka
  - Pod Palmą
  - Tawerna u Michała – Multigastro
  - Piekarnia Tapiro
- Dziękujemy!

Najwyższe podium dla doktorantki Uniwersytetu Rzeszowskiego

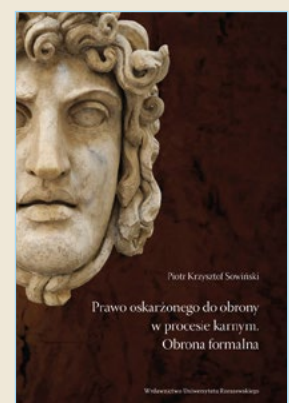
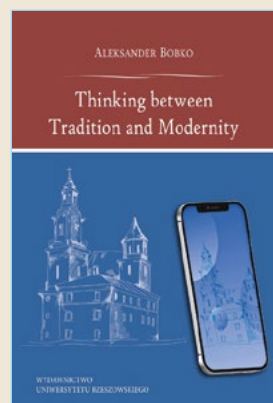
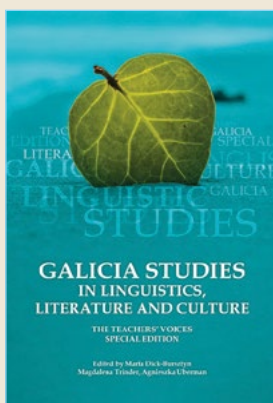
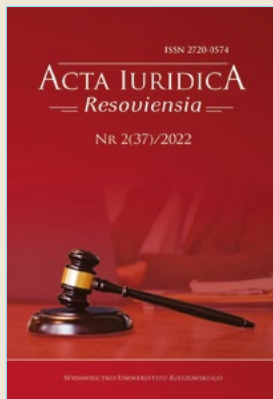
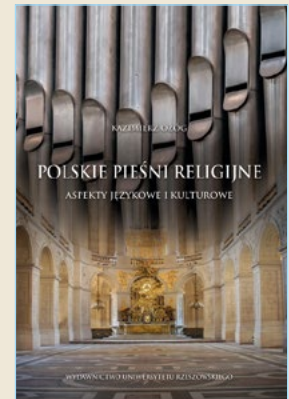
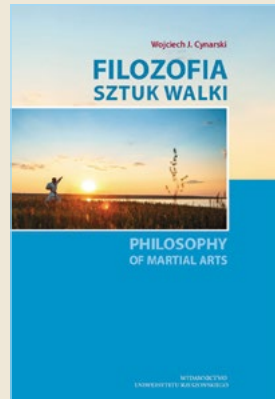
2 października w 10. Maratonie Rzeszowskim wzięła udział doktorantka Uniwersytetu Rzeszowskiego. Pani Karolina Mroczek, której udało się pokonać dystans 42 193 km w czasie 3:37:09, zajęła 1 miejsce w aż dwóch kategoriach: „najlepsza studentka” oraz w „kategorii wiekowej kobiet 20 (18–29 lat)”.

Był to drugi maraton w życiu pani Karoliny i po raz drugi stanęła na najwyższym podium w swojej kategorii wiekowej.

Tym razem Pani Karolina poprawiła swój rekord życiowy aż o 30 minut. Gratulujemy i życzymy kolejnych sukcesów.

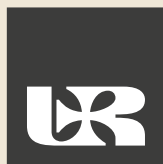

Nowości WYDAWNICZE

Prezentowane książki można nabywać, składając zamówienie pocztą elektroniczną lub bezpośrednio w Wydawnictwie (pok. 112; ul. prof. S. Pigonia 6, 35-310 Rzeszów).

Wydawnictwo UNIWERSYTETU RZESZOWSKIEGO
e-mail: wydaw@ur.edu.pl, <https://wydawnictwo.ur.edu.pl>

Uniwersytet Rzeszowski
al. T. Rejtana 16c, 35-959 Rzeszów
tel.: +48 17 872 10 00 (centrala)
ur.edu.pl